

Masarykova univerzita
Ekonomicko-správní fakulta
Studijní obor: Hospodářská politika

ROZSAH PŘESHraničNÍHO OBCHODU
A VYMEZENÍ GEOGRAFICKÉHO
RELEVANTNÍHO TRHU

Extent of cross-border trade and geographic market
determination

Diplomová práce

Vedoucí práce:
Ing. Monika JANDOVÁ, PhD.

Autor:
Bc. Barbora ŠABATOVÁ

Brno, 2014

Masarykova univerzita
Ekonomicko-správní fakulta

Katedra ekonomie

Akademický rok 2011/2012

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Pro: ŠABATOVÁ Barbora

Obor: Hospodářská politika

Název tématu: ROZSAH PŘESHraničNÍHO OBCHODU A VYMEZENÍ
GEOGRAFICKÉHO RELEVANTNÍHO TRHU

**Extent of Cross-Border Trade and Geographic Market
Determination**

Zásady pro vypracování

Problémová oblast, cíl práce, postup a použité metody:

Cílem diplomové práce je rozebrat, jaký podíl přeshraničního obchodu na spotřebě je možné považovat za indikativní důkaz o probíhající konkurenci mezi domácími a přeshraničními výrobci a jaké další indikátory (mimo rozsah přeshraničního obchodu) je nutné vzít v této souvislosti pro vymezení relevantního trhu do úvahy. Při zpracování diplomové práce student provede analýzu relevantní rozhodovací praxe soutěžních úřadů a srovná rozsah přeshraničního obchodu s geografickým vymezením relevantního trhu. Na základě závěrů práce student ověří, do jaké míry lze považovat tzv. Elzinga-Hogarty test za přiměřený.

Rozsah grafických prací: předpoklad cca 10 tabulek a grafů

Rozsah práce bez příloh: 60 –70 stran

Seznam odborné literatury:

- MOTTA, Massimo. *Competition policy: theory and practice*. 1st. ed. Cambridge: Cambridge University Press, 2004. xxiii, 616. ISBN 0-521-01691-6.
- ELZINGA, K. - HOGARTY, T. Problem of Geographic Market Delineation in Antimerger Suits. *The Antitrust Bulletin*. 1973, 18, 1, s. 45-81.
- ELZINGA, Kenneth; HOGARTY, Thomas. The Problem of Geographic Market Delineation Revisited : The Case of Coal. *The Antitrust Bulletin*. 1978, 23, 1, s. 1-18.
- HAY, Geoger; HILKE, John; NELSON, Philip. Geographic market definition in an international context. *Chicago-Kent Law Review*. 1988, 64, s. 711-739.

Vedoucí diplomové práce: **Ing. Monika Jandová, PhD.**

Datum zadání diplomové práce: **5. 3. 2012**

Termín odevzdání diplomové práce a vložení do IS MU je uveden v platném harmonogramu akademického roku.

.....
vedoucí katedry

.....
děkan

V Brně dne 5. 3. 2012

Jméno a příjmení autora: Barbora Šabatová
Název diplomové práce: Rozsah přeshraničního obchodu a vymezení geografického relevantního trhu
Název v angličtině: Extent of cross-border trade and geographic market determination
Katedra: Ekonomie
Vedoucí bakalářské práce: Ing. Monika Jandová, Ph.D.
Rok obhajoby: 2014

Anotace

Cílem diplomové práce *Rozsah přeshraničního obchodu a vymezení geografického relevantního trhu*, je zhodnotit vymezení geografického relevantního trhu výroby a velkoobchodu s elektrickou energií na základě Elzinga-Hogarty testu a srovnat jej s rozhodnutím Úřadu na ochranu hospodářské soutěže. V první části práce bude objasněno použití Elzinga-Hogarty testu, na který naváže samotná analýza přeshraničního obchodu. Poslední část je zaměřena na rozbor rozhodovací analýzy soutěžního úřadu v případě spojení soutěžitelů na trhu výroby a velkoobchodu s elektrickou energií.

Annotation

The aim of the thesis *Extent of cross-border trade and geographic market determination* is to evaluate the definition of the relevant market of production and sale of electricity on the basis Elzinga-Hogarty test and compare it with the decision of the Office for the protection of competition. In the first part the usage of the Elzinga-Hogarty test is described, the following section focuses on the analysis of cross-border trade. The last part is aimed at the analysis of decision practice of competition authorities in case of a merger on the markets for the production and wholesale of electricity.

Klíčová slova

Geografický relevantní trh, E-H test, import, export, spotřeba, elektrická energie

Keywords

Geographic relevant market, E-H test, import, export, consumption, electricity

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem svoji diplomovou práci „Rozsah přeshraničního obchodu a vymezení geografického relevantního trhu“ vypracovala samostatně pod vedením Ing. Moniky Jandové, Ph.D. a uvedla jsem všechny použité zdroje v souladu s právními předpisy, vnitřními předpisy Masarykovy univerzity a vnitřními akty řízení Masarykovy univerzity a Ekonomicko-správní fakulty MU.

V Brně dne 16. května 2014

Vlastnoruční podpis autora

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala Ing. Monice Jandové, Ph.D. za trpělivost, cenné připomínky a odborné rady, kterými přispěla k vypracování této diplomové práce.

OBSAH

ÚVOD.....	9
1 Úvod do problematiky geografického relevantního trhu.....	10
1.1 Vymezení relevantního trhu – definice, a důvody.....	10
1.2 Způsoby vymezení relevantního trhu.....	12
1.2.1 Nahraditelnost poptávky.....	14
1.2.2 Nahraditelnost nabídky.....	15
1.3 Vývoj obchodních toků.....	16
1.4 Elzinga - Hogarty test.....	20
1.4.1 Alternativní vs. konvenční přístupy.....	21
1.4.2 SUMMIT/SUTTER – použití E-H testu.....	24
1.5 Indikátory velikosti relevantního trhu.....	25
2 Charakteristika odvětví - elektrická energie.....	30
2.1 Subjekty na trhu.....	31
2.2 Výroba elektrické energie.....	33
2.3 Trh s elektřinou.....	34
2.3.1 Liberalizace.....	34
2.3.2 Unbundling.....	38
2.3.3 Energetická burza.....	39
2.3.4 Price Coupling of Regions.....	39
2.3.5 Market Coupling.....	40
2.4 Přeshraniční přenos.....	41
2.4.1 Zahraniční spolupráce.....	43
3 Přeshraniční obchod a vymezení geografického relevantního trhu.....	45
3.1 Vývoj spotřeby elektrické energie.....	45
3.2 Spotřeba elektrické energie v ČR.....	47
3.3 Dovoz elektrické energie.....	48
3.4 LIFO.....	50
3.5 Export elektrické energie.....	52
3.6 LOFI.....	53
3.7 Dílčí závěr.....	55
4 Analýza rozhodovací praxe.....	57
4.1 Charakteristika společnosti ČEZ, a.s.....	58
4.2 Charakteristika společnosti Energotrans, a.s.....	60
4.3 Rozhodnutí ÚOHS.....	61
4.3.1 Argumenty ÚOHS.....	61

4.4	Vymezení geografického relevantního trhu na základě přeshraničního obchodu..	64
4.5	Dílčí závěr	68
	ZÁVĚR.....	70
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	72
	SEZNAM GRAFŮ	75
	SEZNAM OBRÁZKŮ.....	76
	SEZNAM TABULEK	77
	SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK.....	78
	SEZNAM PŘÍLOH	79

ÚVOD

Problematika relevantního trhu a následné vymezování geografické stránky, je jedním z prvních kroků analýzy soutěžních úřadů při posuzování dopadu chování subjektů na trhu a zjišťování případného nesoutěžního jednání. Při vymezování geografického relevantního trhu se snažíme určit území, na kterém probíhá mezi zúčastněnými subjekty určitá úroveň konkurenčního chování. K tomuto účelu slouží několik možností. Častěji používaný nástroj, tzv. SSNIP test, v této práci nahradíme méně častým Elzinga-Hogarty testem, který využívá pro svoji analýzu přeshraniční toky zboží, a zhodnotíme tak použití jedné z kvantitativních technik vymezování relevantního trhu.

Cílem předložené diplomové práce je zhodnotit vymezení relevantního trhu výroby a velkoobchodu s elektrickou energií na základě Elzinga-Hogarty testu a srovnat jej s rozhodnutím Úřadu na ochranu hospodářské soutěže. Na základě vývoje obchodní toků, identifikujeme podíl přeshraničního obchodu na spotřebě a posoudíme, jaký podíl můžeme považovat za důkaz o probíhající konkurenci mezi domácími a zahraničními subjekty a jaké ostatní faktory musíme při vymezování geografického relevantního trhu posoudit. Analýzu provedeme na energetickém odvětví výroby a velkoobchodu s elektrickou energií.

V první části práce tak nejdříve objasníme samotný pojem relevantní trh a způsoby jeho vymezování, se zaměřením na Elzinga-Hogarty test, a zmíníme i ostatní faktory, které ovlivňují rozsah geografického relevantního trhu. V další kapitole se zaměříme na charakteristiku energetického trhu, na kterou navazuje praktická část, ve které provedeme samotný rozbor přeshraničních toků elektrické energie, na základě kterých aplikujeme Elzinga-Hogarty test.

Následně na základě Elzinga-Hogarty testu identifikujeme, jaký podíl přeshraničního obchodu s elektrinou značí probíhající konkurenci a společný relevantní trh výroby a velkoobchodu s elektrickou energií. Na konkrétním případě spojení dvou subjektů na trhu výroby a velkoobchodu s elektrickou energií, které řešil ÚOHS v předešlých letech, tak porovnáme rozsah přeshraničního obchodu s elektrickou energií s velikostí relevantního trhu, který vymezil soutěžní úřad.

1 Úvod do problematiky geografického relevantního trhu

Cílem této kapitoly je identifikovat způsoby vymezení geografického relevantního trhu a načrtnutí přístupu Elzinga-Hogarty testu. Jakožto východisko pro případy soutěžního práva a jednotlivých analýz patří vymezení relevantního trhu, k prvním krokům, při definování konkurence a posouzení chování zúčastněných firem na trhu.

1.1 Vymezení relevantního trhu – definice, a důvody

Podle §2 zákona č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže je relevantním trhem „*trh zboží, které je z hlediska jeho charakteristiky, ceny a zamýšleného použití shodné, porovnatelné nebo vzájemně zastupitelné, a to na území, na němž jsou soutěžní podmínky dostatečně homogenní a zřetelně odlišitelné od sousedících území.*“¹

Podobně můžeme vymežit i geografický relevantní trh, který je definován podle Sdělení Komise, jako území, které „*zahrnuje oblast, ve které se dotyčné podniky účastní dodávky a poptávky výrobků nebo služeb, kde jsou podmínky hospodářské soutěže dostatečně stejnorodé a která může být odlišena od sousedních zeměpisných oblastí, protože zejména podmínky hospodářské soutěže jsou v těchto oblastech zjevně odlišné.*“²

Při vymežování relevantního trhu určujeme relevantní trh z hlediska věcného, časového a geografického, které jsou vzájemně propojeny a při jejich vymežování je musíme vnímat jako jeden celek.³ Proto z tohoto rozlišení vyplývají dvě základní roviny, zaprvé vymezení vhodné řady produktů a za druhé vymezení správné zeměpisné oblasti trhu. Tyto dva rozměry relevantního trhu jsou blízce spojené a stejně důležité. Vymezení geografického relevantního trhu, následuje až po vymezení výrobového relevantního trhu a určení relevantního produktu.⁴ Uvést si to můžeme na příkladu nízkých křížových elasticit poptávky po pitné vodě. Tyto křížové elasticity mohou být nízké ze dvou důvodů, buď neexistují vhodné substituty (první rovina), nebo substituty existují, ale kvůli přepravním nákladům, informacím a právním bariérám jsou nedostupné (druhá rovina). Proto je nutné tyto dimenze zcela neoddělovat.⁵ V této práci se budeme věnovat pouze vymezení zeměpisné oblasti trhu, tudíž

¹ Zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, [§ 2 odst. 2\) zákona č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže](#)

² ÚŘEDNÍ VĚSTNÍK EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ: Sdělení komise o definici relevantního trhu pro účely práva hospodářské soutěže Společenství (97/C 372/03), s. 156, odst. 8

³ NERUDA, Robert: *Relevantní trh a otázky související v teorii a praxi soutěžního práva*, s. 447

⁴ NERUDA, Robert: *Relevantní trh a otázky související v teorii a praxi soutěžního práva*, s. 456

⁵ ELZINGA, K.; HOGARTY, T. *Problem of Geographic Market Delineation in Antimerger Suits*, s.46 (vlastní překlad)

geografickému relevantnímu trhu, podle kterého se snažíme zjistit, v jakém geografickém rámci je spotřebitel při nákupu daného relevantního produktu ochoten přesunout svoji poptávku, jelikož považuje produkty zúčastněných firem za kvalitativně zastupitelné.⁶

O vymezení relevantního trhu můžeme uvažovat jako o nástroji, který nám má pomoci zjistit konkurenční omezování zúčastněných podniků⁷. Je to nástroj, podle kterého můžeme odhadnout faktory jako je tržní podíl, skutečné postavení konkurentů a tržní sílu, které jsou podstatné základy pro další posouzení základních charakteristik podniků v rámci hospodářské soutěže.⁸ Relevantní trh je vždy klíčovým prvním krokem při boji proti fúzím soutěžitelů, při posuzování dohod narušujících soutěž, posuzování zneužívání dominantního postavení i v oblasti kartelového práva.⁹

---

⁶ NERUDA, Robert: *Relevantní trh a otázky související v teorii a praxi soutěžního práva*, s. 456, odst. IX

⁷ Zúčastněným podnikem se v tomto případě rozumí podnik se záměrem slučování (fúze) s dalším podnikem.

⁸ ÚŘEDNÍ VĚSTNÍK EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ: *Sdělení komise o definici relevantního trhu pro účely práva hospodářské soutěže Společenství (97/C 372/03)*, s. 155, odst. 2

⁹ NERUDA, Robert: *Relevantní trh a otázky související v teorii a praxi soutěžního práva*, s. 447-458

1.2 Způsoby vymezení relevantního trhu

Jak bylo uvedeno výše, vymezení trhu bychom měli brát také pouze jako pomocný rámec pro uplatňování politiky hospodářské soutěže a následnou analýzu trhu, kde dále identifikujeme konkurenční omezování zúčastněných podniků. Geografický trh by měl být proto vymezen jako oblast, kde by spojení firem mohlo zvýšit jejich tržní sílu natolik, že by jejich spojení narušilo hospodářskou soutěž.¹⁰

Mohla by vzniknout mylná představa, že geografický relevantní trh bývá vymezen podle územněsprávních oblastí nebo hranic státu, není tomu tak. Podle rozhodovací praxe ÚOSH může být geografický trh vymezen jako národní (celostátní) nebo naopak lokální. Podle rozhodnutí Evropské komise, bývá naopak trh vymezen jako celé území členských států Evropské unie, území několika států, nebo dokonce trhy celosvětové. Při vymezení geografického trhu se nemusíme držet pouze územněsprávního členění, ale můžeme trh vymežit například také jako oblast několika letišť, přístavů, nebo oblast s distribučními sítěmi mezi několika oblastmi.¹¹

Geografický relevantní trh bývá vymezen podobně jak trh výrobní, z hlediska názorů spotřebitelů na zastupitelnost relevantních produktů, který se vyrábí a prodává v různých geografických oblastech.¹² Podle Patricka Welche můžeme použít dva hlavní přístupy pro vymezení relevantního trhu. Buď podle změny cen v různých oblastech, nebo podle přeshraničního pohybu zboží mezi různými oblastmi.¹³ Přístup založený na změně ceny je založen na „zákonu jedné ceny“¹⁴, který říká, že výrobky na jednom trhu, mají tendenci mít stejnou cenu, nebo se alespoň ceny těchto produktů budou pohybovat společně.¹⁵ Je všeobecným předpokladem, že ceny blízkých nebo sousedících oblastí si budou vzájemně podobnější, než ceny produktů ze vzdálených oblastí.¹⁶

---

¹⁰ RBB Economics: *Geographic market definition: A response to Tesco and Professor Hausman*, s. 4-5 (vlastní překlad)

¹¹ NERUDA, Robert: *Relevantní trh a otázky související v teorii a praxi soutěžního práva*, s. 456

¹² NERUDA, Robert: *Relevantní trh a otázky související v teorii a praxi soutěžního práva*, s. 457

¹³ WELCH, Patrick J.: *The problem of geographic market definition: geographic proximity vs. Economic significance*. (vlastní překlad)

¹⁴ MANKIWI, N. *Zásady ekonomie*. 1. vyd. Praha: Grada, 1999, 763 s. ISBN 80-716-9891-1, s. 629

¹⁵ Po zohlednění transakčních nákladů.

¹⁶ WELCH, Patrick J.: *The problem of geographic market definition: geographic proximity vs. Economic significance* (vlastní překlad)

Tento cenový přístup je využíván v SSNIP testu, neboli „test of small, but significant, non-transitory increase in price“,¹⁷ který využívá model hypotetického monopolisty, když provede malé, ale trvalé navýšení ceny svých výrobků, test analyzuje, zde je toto zvýšení profitabilní.¹⁸

V této práci ale bude stěžejní druhý princip, který zmínil Welch, a to přístup, který je přímo založen na fyzickém toku zboží, a který předpokládá, že rozsáhlé přesuny zboží mezi dvěma oblastmi, značí, že jsou součástí jednoho trhu, a naopak.¹⁹ Tento přístup je využíváno při statistice, kterou jako první v roce 1973 provedli Elzinga a Hogarty²⁰, statistika je nazvána LIFO a LOFI a je součástí Elzinga-Hogarty testu, kterému se budeme podrobněji věnovat v dalších kapitolách.

Jak už bylo uvedeno výše, vymezení geografického relevantního trhu musí následovat až po určení relevantního produktu. Kdy hlavní otázkou stále zůstává, zda mohou spotřebitelé tohoto relevantního produktu v rámci geografické oblasti přesunout svoji poptávku na jiného dodavatele.²¹

Praktický postup vymezení relevantního trhu můžeme zestručnit asi tak, že Komise podle údajů o rozdělení podílů na trhu mezi zúčastněnými podniky a jejich konkurenty si stanoví předběžnou představu o geografickém trhu, na jejímž základě stanoví pracovní hypotézu²², kterou porovná s analýzou charakteristických rysů poptávky, nabídky a ostatní podstatných faktorů a snaží se zjistit, zda v jiném regionu existuje alternativní nabídka, kam mohou zákazníci přejít. Z toho plyne, že základní analýza je stále založena na nahrazení nabídky spotřebiteli v důsledku změny relativních cen, a jestli by spotřebitelé měli možnost nákupu zboží od podniku sídlící jinde.²³ Tato pracovní hypotéza, umožní Komisi vymezit přesnou definici zeměpisného trhu.

---

¹⁷ BOSHOFF, Willem, H.: *Quantitative techniques in competition policy – the Elzinga-Hogarty test* (vlastní překlad)

¹⁸ BOSHOFF, Willem, H.: *Quantitative techniques in competition policy – the Elzinga-Hogarty test* (vlastní překlad)

¹⁹ WELCH, Patrick J.: *The problem of geographic market definition: geographic proximity vs. Economic significance*. str. 2 (vlastní překlad)

²⁰ WELCH, Patrick J.: *The problem of geographic market definition: geographic proximity vs. Economic significance* (vlastní překlad)

²¹ NERUDA, Robert: *Relevantní trh a otázky související v teorii a praxi soutěžního práva*, str. 456, odst. IX

²² NERUDA, Robert: *Relevantní trh a otázky související v teorii a praxi soutěžního práva*, str. 456, odst. IX

²³ ÚŘEDNÍ VĚSTNÍK EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ: *Sdělení komise o definici relevantního trhu pro účely práva hospodářské soutěže Společenství (97/C 372/03)* s. 159, odst. 28. a 29.

Podle Marshalliánské koncepce nesmíme zapomenout do analýzy zahrnout také primární nabídku a poptávku, protože relevantní trh zahrnuje obě tyto síly.²⁴ Komise musí zjistit všechny možné překážky a bariéry, chránící podniky z jednoho regionu před hospodářskou soutěží a konkurenčního tlaku ze strany podniků mimo tento region a přezkoumat různé faktory, které mohou ovlivnit velikost geografického trhu.

1.2.1 Nahraditelnost poptávky

Mezi hlavní zdroj konkurenčního omezování, kterými jsou soutěžitelé na trhu přímo ovlivňováni je nahraditelnost poptávky a nabídky.²⁵ Nahraditelnost poptávky představuje podle Komise nejúčinnější tlak na dodavatele určitého výrobku. Zúčastněné podniky nemohou ovlivňovat konkurenční soutěž, pokud jde o stanovování cen výrobků, jestliže mají spotřebitelé a zákazníci této firmy snadno dostupnou možnost přejít na dodavatele sídlícího jinde. Jde o alternativní zdroj nabídky pro zákazníky podniků.

Při testování předběžné hypotézy, kterou Komise v průběhu šetření porovnává s charakteristickými rysy poptávky, se zabývá především důležitosti místních preferencí, a nákupní zvyklostí zákazníků, či odlišnostmi mezi značkami a výrobky, aby zjistili, zda tyto výrobky, představují skutečný alternativní zdroj nabídky.²⁶ Za národní a místní preference, které mají vliv na výsledek šetření, můžeme označit například jazykovou vybavenost, životní styl, preference národních značek nebo samotné kulturní rysy obyvatelstva.²⁷

Pokud by byla analýza založena na cenovém principu, je otázkou zda by hypoteticky malé zvýšení ceny (5-10 %) způsobilo přechod zákazníků na dodavatele sídlící jinde. Pokud by byl přesun zákazníků tak velký, že by zvýšení ceny bylo neprofitabilní, zahrnou se do relevantního geografického trhu další oblasti. K tomu by docházelo do té doby, než by toto zvýšení generovalo zisk.²⁸ Tento přístup znamená, že oblasti kde je určitý výrobek prodáván, budou do definice zahrnuty nebo vyloučeny další oblasti, podle toho, zda soutěž v těchto oblastech ovlivňuje v krátkém období stanovování cen výrobků zúčastněných podniků.²⁹

---

²⁴ ELZINGA, K.; HOGARTY, T. *Problem of Geographic Market Delineation in Antimerger Suits*, str. 50 (vlastní překlad)

²⁵ ÚŘEDNÍ VĚSTNÍK EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ: *Sdělení komise o definici relevantního trhu pro účely práva hospodářské soutěže Společenství (97/C 372/03)* s. 156-158

²⁶ ÚŘEDNÍ VĚSTNÍK EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ: *Sdělení komise o definici relevantního trhu pro účely práva hospodářské soutěže Společenství (97/C 372/03)* s.159, odst. 29

²⁷ Cableuropa proti Komisi – Rozsudek Evropského soudního dvora ze dne 30. Zář 2003 sp. zn. 346/02 a 247/02

²⁸ ÚŘEDNÍ VĚSTNÍK EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ: *Sdělení komise o definici relevantního trhu pro účely práva hospodářské soutěže Společenství (97/C 372/03)* s. 157, odst. 17

²⁹ ÚŘEDNÍ VĚSTNÍK EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ: *Sdělení komise o definici relevantního trhu pro účely práva hospodářské soutěže Společenství (97/C 372/03)* s.157, odst. 16

Podle Komise musíme při zohlednění nahraditelnosti poptávky vzít v úvahu i ostatní souvislosti, jako je například vymezení podniků na primárních a sekundárních trzích, nebo při vymezení trhu, který může být silně ovlivněn vysokými dopravními náklady.³⁰ Přesun mezi jednotlivými oblastmi je závislý na transakčních nákladech, což je podstatný faktor při uvažování o nahraditelnosti poptávky. Záleží také na poměru, v jakém jsou transakční náklady a samotná cena výrobku. Pokud by byl poměr transakčních nákladů a ceny příliš vysoký, je více pravděpodobné, že spotřebitel nebude ochotný měnit výrobek za jiný ze vzdálenější oblasti. Proto platí přímá úměra velikosti geografického relevantního trhu a ceny výrobku. Čím nižší je cena výrobků, tím je geografický relevantní trh užší. A naopak při výrobků s vysokými cenami, budou spotřebitele ochotnější cestovat větší vzdálenosti pro nákup produktu.³¹

1.2.2 Nahraditelnost nabídky

Dalším podstatným faktorem, který se přezkoumává po zavedení předběžné analýzy, je možnost nahrazení nabídky a zda je dodavatel schopen, bez větších nákladů za krátký čas dodávat výrobky do dalších geografických oblastí, aniž by jim vznikly dodatečné náklady a rizika. Na tyto základní podmínky nahraditelnosti nabídky má opět vliv například výše transakčních nákladů, složitost přepravy, specifické druhy výrobků, jazyková vybavenost a kulturní rysy obyvatelstva. Při analýze případu musí ve spojitosti s nabídkou být zvažena i ostatní kritéria, které mohou jakkoliv ovlivnit konkurenční chování zúčastněných podniků a jaké existují možné bariéry a překážky, jako jsou například distribuční sítě a kanály, regulativní překážky, jako jsou různé regulace cen, kvót a technických předpisů, atd., které mohou izolovat společnost od konkurenčního tlaku společností sídlící mimo oblast.³² Důležitým faktorem, který je v této práci klíčový a může poskytnout předběžný náhled na chování zúčastněných soutěžitelů na trhu, je existence přeshraničního toků zboží.³³

Pokud jsou tyto podmínky splněny, bude mít dodaná produkce na daný trh, vliv na soutěžní jednání zúčastněných společností.³⁴ Komise se tedy tak snaží zjistit, zda čelí konkurenčním podmínkám v případě zvětšení svého prodeje.

---

³⁰ Více ÚŘEDNÍ VĚSTNÍK EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ: *Sdělení komise o definici relevantního trhu pro účely práva hospodářské soutěže Společenství (97/C 372/03)* s.162-163, odst. 56-58

³¹ ELZINGA, K.; HOGARTY, T. *Problem of Geographic Market Delineation in Antimerger Suits*, str. 51

³² ÚŘEDNÍ VĚSTNÍK EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ: *Sdělení komise o definici relevantního trhu pro účely práva hospodářské soutěže Společenství (97/C 372/03)* s. 159, odst. 30

³³ Jako příklad - v případě kartelu producentů kuřat - Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 3. srpna 2009 sp. zn. 62Ca40/2008 -121

³⁴ ÚŘEDNÍ VĚSTNÍK EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ: *Sdělení komise o definici relevantního trhu pro účely práva hospodářské soutěže Společenství (97/C 372/03)* s. 157, odst. 20

1.3 Vývoj obchodních toků

Nyní se dostáváme k nejdůležitějšímu faktoru, který můžeme zvážit, pokud vymezujeme geografický relevantní trh. Podstatu a důležitost tohoto faktoru zdůrazňuje jak Komise ve svém Sdělení³⁵ ale i Patrick J. Welch v článku v *Atlantic Economic Journal*.³⁶

Struktura a vývoj obchodní toků³⁷ nám poskytuje užitečné informace o důležitosti jednotlivých faktorů nabídky a poptávky, a jaký mají vliv na utváření geografických relevantních trhů.³⁸ Podle Welche toky zboží mezi oblastmi odráží probíhající konkurenci: velké přesuny (dodávky) zboží mezi dvěma oblastmi, značí, že tyto dvě oblasti jsou součástí stejného trhu, zatímco pokud dodávky mezi oblastmi neprobíhají, znamená to oddělené trhy. Tento faktor a jeho využití při analýze případů závisí na tom, jak snadno dostupné jsou data o přesunu zboží přes hranice.

Jestli může vývoj obchodních toků mít vliv na rozhodnutí případu, si můžeme ukázat na příkladu podezření z kartelu dodavatelů kuřat, kteří podle ÚOHS porušili § 3 odst. 1 ZOHS, tím že si mezi sebou dohodli minimální prodejní cenu. Účastníci toho řízení nesouhlasili s daným vymezením trhu, a poukázali na to, že ÚOHS nevzal v úvahu otázku dovozu a vývozu živých jatečných kuřat, také se nezabýval existencí právních překážek, transakčních nákladů ani statistickými údaji o vývozu a dovozu kuřat do a z České republiky.³⁹ Na což ÚOHS logicky argumentoval, že vývoz a dovoz jatečných kuřat do České republiky je zanedbatelný, podle výpočtů ÚOHS tvořil dovoz kuřat 3 % v objemu celkové produkce v ČR, a tím pádem nemůže ve větší míře ovlivňovat soutěžní situaci na trhu.⁴⁰

Nejčastěji zmiňovaný přístup použitý při rozhodování, zda zahrnout do relevantního trhu i zahraniční oblasti, je založen na pozorování přesunu zboží přes hranice. Jde o samotnou analýzu přesunu zboží přes hranice daného státu. Pokud podle dat, zjistíme přesun dodávek, znamená to, že zúčastněné podniky překonali dané překážky, a podniky mohou být v konkurenčním vztahu. V tomto případě je ale nutné zvážit, zda úroveň dodávek a přesunu

³⁵ ÚŘEDNÍ VĚSTNÍK EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ: *Sdělení komise o definici relevantního trhu pro účely práva hospodářské soutěže Společenství (97/C 372/03)* s. 162, odst. 49

³⁶ WELCH, Patrick J.: *The problem of geographic market definition: geographic proximity vs. Economic significance* (vlastní překlad)

³⁷ V této práci uvažujeme o tocích zboží přes hranice v přeshraničním pojetí (nikoliv podle změny vlastnictví). Viz. <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/zo>

³⁸ ÚŘEDNÍ VĚSTNÍK EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ: *Sdělení komise o definici relevantního trhu pro účely práva hospodářské soutěže Společenství (97/C 372/03)* s. 159, odst. 31

³⁹ Rozhodnutí ÚOHS: R138, 147-151/2007/01-08371. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/hospodarska-soutez/sbirky-rozhodnuti/detail-7545.html>

⁴⁰ Rozhodnutí ÚOHS: R138, 147-152/2007/HS-3525/2011. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/hospodarska-soutez/sbirky-rozhodnuti/detail-8938.html>, str 26. odst. 121

zboží přes hranice splňuje hranice nejčastěji zmiňovaného testu, navrhnutý Elzingem a Hogartym.⁴¹ Sám o sobě vývoj obchodních toků není průkazný, proto musíme zvážit ostatní důkazy i faktory nabídky i poptávky.

Teze, že existence nebo neexistence fyzického přesunu zboží přes hranice samo o sobě není významná a směrodatná informace, ale že samotný vývoj přesunu zboží přes hranice regionů a států je sice užitečná informace, o vývoji nabídky a poptávky ale samo o sobě by se tato analýza měla soustředit na transakční náklady, a jak tyto náklady brání konkurenci, zastává i komise v Úředním věstníku Evropské unie o definici relevantního trhu pro účely práva hospodářské soutěže Společenství.⁴² Také neexistence přeshraničního obchodu neznámá oddělené relevantní trhy, v tomto případě se musí zvážit, zda neexistují na trhu bariéry, které tyto toky zboží omezují.⁴³ K úplné analýze musíme zahrnout další faktory, které dovoz zboží ovlivňují.

Hay George ve své práci *Geographic market definition in an international context* zmiňuje možné bariéry dovozu, které mohou bránit hospodářské soutěži mezi zahraničními firmami, které podle něj jsou především obchodní bariéry, např. cla a kvóty, nebo vysoké transakční náklady. Pokud nenajdeme při analýze žádné podstatné bariéry, neznámá to, že by žádné neexistovali, pouze nespádají do běžných kategorií (např. regulatorní omezení daného státu, preference spotřebitelů, patriotismus. A na druhou stranu, pokud určité bariéry najdeme, neznámá to nutně, že si zúčastněné zahraniční firmy nekonkurují.⁴⁴

Co se týká nadnárodního relevantního trhu, je také nezbytné uvážit i vliv preferencí spotřebitelů. Tyto preference mohou reflektovat rozdílné vnímání kvality, upřednostnění odlišných potravin a druhů zboží.

Geografický relevantní trh je takové místo kde jsou prodávající a kupující ve styku, takže ceny stejného zboží rychle vyrovnává.⁴⁵ Tendence ke stejné ceně, za stejné zboží, ve stejný čas, nejsou ale při vymezení geografického relevantního trhu zásadní, i když to jsou další

---

⁴¹ HAY, George; HILKE, John; NELSON, Philip. *Geographic market definition in an international context*. s. 723 (vlastní překlad)

⁴² ÚŘEDNÍ VĚSTNÍK EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ: *Sdělení komise o definici relevantního trhu pro účely práva hospodářské soutěže Společenství (97/C 372/03)* s. 159, odst. 31

⁴³ ÚŘEDNÍ VĚSTNÍK EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ: *Sdělení komise o definici relevantního trhu pro účely práva hospodářské soutěže Společenství (97/C 372/03)* s. 162, odst. 50

⁴⁴ HAY, George; HILKE, John; NELSON, Philip. *Geographic market definition in an international context*., str.721(vlastní překlad)

⁴⁵ ELZINGA, K.; HOGARTY, T. *Problem of Geographic Market Delineation in Antimerger Suits*. Marshall cituje Cournot a Alfred Marshall, *Principles of Economics*, Book V (London: Macmillan, 1920), s. 324 (vlastní překlad)

důkazy zaměnitelnosti území.⁴⁶ Pokud jsou dva regiony skutečně součástí jednoho trhu, i když bude v jedné oblasti ceny daného produktu větší, než v druhé oblasti, přesunem zboží mezi jednotlivými regiony se tento rozdíl ceny vyrovná. Rozdíl cen můžou tvořit například větší transakční náklady.⁴⁷

Konkurenční boj o výši ceny mezi výrobci, není jediný důvod, který ovlivňuje přesun daného zboží přes hranice. Pokud uvažujeme přechod k alternativní nabídce a přesun zboží přes hranice, musíme vzít v úvahu další faktory, které mohou dovoz zboží významně ovlivnit.

Faktorů, které mají větší či menší vliv na velikost obchodních toků přes hranice je několik, ale analýza obchodní toků se nejčastěji soustředí na transakční náklady a jejich poměru na cenu, a do jaké míry mohou právě tyto náklady bránit obchodu mezi různými oblastmi.

Pokud mezi regiony sice nedochází k přesunu zboží, fakt že jsou transakční náklady relativně nízké vzhledem k ceně, značí, že dovoz možný je a že konkurenční boj mezi výrobci chrání proti růstu cen v regionu.⁴⁸ Můžeme ale argumentovat, že sice jsou transakční náklady relativně nízké, ale nemusí to nutně znamenat, že probíhá mezi oblastmi soutěž, který chrání před růstem cen. Přesun zboží přes hranice může být blokován jiným faktorem nebo právní bariérou, ať už regulatorní nebo technickou.

V některých situacích, by ale bylo zbytečné vymezovat příliš široký relevantní trh, pokud se jedná například o trh s potravinami, kde by transakční náklady, tvořili velkou překážku při změně dodavatele. Naproti tomu, např. trh s letadly je stanoven globálně, protože transakční náklady jsou relevantně nízké pokud uvážíme cenu letadel.⁴⁹

Marshalliánská koncepce tvrdí, že dovoz zboží z různě vzdálených regionů kvůli různým cenám bude probíhat, pokud rozdíl v cenách bude větší než transakční náklady.⁵⁰ Pokud je cena na konkurenční úrovni, vývoz do zahraničí se kvůli cům a transakčním nákladům nemusí vyplatit. Pokud ale domácí firmy zvýší své ceny nad úroveň konkurenčních cen, vývoz zboží se může stát ziskovým.⁵¹

---

⁴⁶ ELZINGA, K.; HOGARTY, T. *Problem of Geographic Market Delineation in Antimerger Suits*, str.49 (vlastní překlad)

⁴⁷ HAY, George; HILKE, John; NELSON, Philip. *Geographic market definition in an international context*. str.722 (vlastní překlad)

⁴⁸ MOTTA, Massimo. *Competition policy: theory and practice*, s.114-115 (vlastní překlad)

⁴⁹ MOTTA, Massimo. *Competition policy: theory and practice*, s.115 (vlastní překlad)

⁵⁰ ELZINGA, K.; HOGARTY, T. *Problem of Geographic Market Delineation in Antimerger Suits*, s.50 (vlastní překlad)

⁵¹ HAY, George; HILKE, John; NELSON, Philip. *Geographic market definition in an international context*., s.721 (vlastní překlad)

Ve světle stále probíhající liberalizace a otvírání se společnému obchodu se zeměmi EU, které má také významný dopad na objem realizovaných přeshraničních obchodů, nesmíme tento faktor opomenout. Jak významný dopad na zahraniční obchod liberalizace trhů má, si ukážeme v následujících kapitolách na příkladu energetického odvětví a trhu s elektrickou energií.

1.4 Elzinga - Hogarty test

Mezi kvantitativní způsoby vymezení relevantního trhu patří i Elzinga – Hogarty test (dále jen E-H test), který je po cenovém testu, dalším významným nástrojem používaným k vymezení geografického trhu. Na rozdíl od jiných testů, je tento test založen na sledování dat přesunu fyzických dodávek zboží přes hranice.

Účelem toho testu je zjistit informace o původu spotřebitelů a místu určení, a tyto informace dále analyzovat. Rozdíl oproti častěji používaného SSNIP testu je ten, že E-H test zjišťuje kolik lidí je ochotno opustit svoji oblast, aby získali zboží a služby (outflow) a kolik lidí kvůli spotřebě, do jiné oblasti přijde (inflow). Přesuny těchto spotřebitelů jsou zásadní pro určení maximálního zvýšení ceny, aniž by toto zvýšení způsobilo, že by trh opustilo tolik lidí, aby udělali toto zvýšení neziskové.⁵²

„Podle E-H testu je geografický trh pro daný produkt definován jako oblast, kde většina nákupů provedena spotřebiteli z této oblasti je nakoupena u firmy, která sídlí ve stejné oblasti (LIFO), a kde drtivá většina prodejů firmy z této oblasti je prodána spotřebitelům ze stejné oblasti (LOFI). Jinými slovy, geografický trh je oblast, do které je něco málo importováno a něco málo exportováno.“⁵³

E-H test využívá data o vývoji obchodních toků k odhadu, zda je tok zboží dostatečně významný a představuje hospodářskou soutěž mezi dvěma oblastmi. Pokud je přesun zboží nevýznamný, potom to může znamenat, že si zúčastněné firmy z různých oblastí nekonkurují. E-H test je podle tohoto přístupu založen na dvou kritériích, na importu do oblasti a exportu z oblasti.

- **LIFO („The little in from outside“)**

Uvádí, zda spotřeba (vyjádřená v procentech), která není vyráběna místně, nepřekročí 10 % (Tzn., že se dovoz na spotřebě podílí max. 10 %)

- **LOFI („The little out from inside“)**

Uvádí, zda výroba (v procentech), která není spotřebována v místě výroby, nepřekročí 10 % (Tzn., že se exportuje max. 10 % vyrobeného zboží)

---

⁵² <http://definitions.uslegal.com/e/elzinga-hogarty-test/> (vlastní překlad)

⁵³ WELCH, Patrick J.: *The problem of geographic market definition: geographic proximity vs. Economic significance* (vlastní překlad)

Jestliže tyto kritéria nejsou splněny, znamená to, že subjekt čelí konkurenci od výrobců mimo jeho region, a musíme tak uvažovaný trh rozšířit, až do té míry, kdy budou kritéria splněna.⁵⁴

Při vymezení hranic trhu můžeme také využít rozlišení silné a slabé definice jak je vysvětluje Welch v *Atlantic Economic Journal*.

Podle silné definice je relevantní trh vymezen, jako geografická oblast kde se realizuje (kam putuje) alespoň 90 % prodejů domácích prodejců. A alespoň 90 % nákupů domácích jsou od těchto prodávajících (od domácích). Slabá definice vyžaduje totéž, pouze s rozdílnou hranicí 75 %.

Pokud ale budeme stále považovat přístup využívající obchodní toky jako dominantní, zjistíme, že relevantní trh nemusí být nutně tvořen ze sousedících oblastí, ale naopak z oblastí, mezi kterými dochází k přeshraničnímu obchodu. Tuto tezi Patrick Welch obhajuje pomocí nelineárních a nesymetrických transakčních nákladů.⁵⁵

1.4.1 Alternativní vs. konvenční přístupy

Obecně se E-H test realizuje určením geografické oblasti, která je odpovědná za část obchodů zúčastněných stran. Počáteční přehled o dané oblasti si můžeme udělat podle polohy a vzdáleností od jednotlivých firem, podle celkového počtu spotřebitelů, nebo největším podílem obchodu.⁵⁶ Pokud již máme určenou předběžnou oblast, testujeme, zda odpovídá stanovené prahové hodnotě LIFO a LOFI. Pokud tato hypotetická oblast neprojde testem, musí být oblast rozšířena a test probíhá znovu.

Konvenční přístup, má určitá slabá místa, především v interpretování výsledků. Pokud bude relevantní trh stanoven jako několik oblastí, které spolu nesousedí, může se tento argument, snadno stát terčem kritiky. Další problémovou oblastí v konvenčním přístupu může být stanovení prahové hodnoty (kritéria) pro výběr oblastí.⁵⁷ Podle definice E-H testu je

---

⁵⁴ BOSHOF, Willem, H.: *Quantitative techniques in competition policy – the Elzinga-Hogarty test* (vlastní překlad)

⁵⁵ VICE WELCH, Patrick J.: *The problem of geographic market definition: geographic proximity vs. Economic significance*

⁵⁶ FRECH, H.E.; LANGENFELD, J.; MCCLUER, R.F.: *Elzinga-Hogarty tests and alternative approaches for market share calculations in hospital markets*, s. 926 (vlastní překlad)

⁵⁷ BOSHOF, Willem, H.: *Quantitative techniques in competition policy – the Elzinga-Hogarty test* (vlastní překlad)

počáteční testovaná hodnota stanovena na 75 %, při postupu přidávání dalších a dalších oblastí do analýzy, můžeme dojít k bodu, kdy bude požadovaná hranice 100 %.⁵⁸

Slabostí konvenčního přístupu je vyhýbání se zvětšování poloměru, jelikož tento přístup využívá především přístup, ve kterém hledá a zahrnuje do testu přilehlé oblasti (contiguous search approach). Tyto postupy, využívá především alternativní přístup aplikace E-H testu.

Alternativní přístupy využití E-H testu používají v případě nesplnění prahových hodnot několik postupů, podle kterých rozšiřují hypotetický trh. Jako jeden postup při zvětšování hypotetického relevantního trhu je zvětšování poloměru, do té doby, než je prahové kritérium LIFO a LOFI splněno. Slabostí tohoto přístupu je tvar trhu, nebere v úvahu geografické znaky a zvláštnosti dané oblasti. Přístup, který bude lépe obhajitelný, hledá sousední oblasti podle dostupných geografických informací. Stejně jako ostatní přístupy, začíná s menší vymezenou oblastí, a postupně přidává další a další území, až do té doby, kdy bude kritérium testu splněno. Díky této metodě, dokážeme v analýze určit, která oblast je klíčová a která je naopak sekundární. E-H test, a jeho následné rozšíření, není založeno jen na prahové hodnotě, ale další významnou proměnou je směr hledání, které určuje pořadí, ve kterém jsou jednotlivé oblasti přidávány.⁵⁹

Příklad kdy Komise pro hospodářskou soutěž použila E-H test pro vymezení geografického trhu najdeme v jižní Africe, při fúzi Astral / Natchix. Jedná se o krmiva pro zvířata, kdy komise podle důkazů o nevýznamných přesunech produktu mezi regionem Midlands a ostatními regiony, vymezila trh pouze jako oblast Natal Midlands.⁶⁰

Další a podrobnější aplikaci testu si můžeme předvést na příkladu fúze Barloworld Coatings⁶¹ (tato firma operovala na národní úrovni) a Midas Paints (operovala převážně na Western Cape). Autor článku na základě důkazů a výsledků E-H testu definoval geografický trh jako národní. Podle toků zboží Barloworldu, Boshoff dokázal, že velká část spotřeby barev je dovezená z ostatních regionů, a významná část výroby z Western Cape, je zase exportována do ostatních regionů. V tabulce můžeme přehledně vidět, na základě jakých kvantitativních důkazů, k jakým výsledkům autor dospěl.⁶²

---

⁵⁸ FRECH, H.E.; LANGENFELD, J.; MCCLUER, R.F.: *Elzinga-Hogarty tests and alternative approaches for market share calculations in hospital markets*. s. 932 (vlastní překlad)

⁵⁹ FRECH, H.E.; LANGENFELD, J.; MCCLUER, R.F.: *Elzinga-Hogarty tests and alternative approaches for market share calculations in hospital markets*. s. 926-928

⁶⁰ BOSHOFF, Willem, H.: *Quantitative techniques in competition policy – the Elzinga-Hogarty test*.

⁶¹ Barloworld je poměrně velký hráč na trhu s dekorativními barvami.

⁶² Gauteng, KwaZulu-Natal, Western Cape jsou různé regiony jednoho státu

Tabulka 1

Aplikace Elzinga-Hogarty testu

	Gauteng	KwaZulu-Natal	Western Cape	Other Provinces
% of consumption imported from other provinces	30.4%	60.6%	66.2%	100%
LIFO (1 - (Imports / Consumption))	0.70	0.39	0.34	0
% of production exported to other provinces and neighbouring countries	55.6%	78.7%	30.7%	No production
LOFI (1 - (Exports / Production))	0.44	0.21	0.69	-

Pramen: BOSHOFF, Willem, H.: Quantitative techniques in competition policy – the Elzinga-Hogarty test, s. 2,

Z tabulky je zřejmé, že kritéria E-H testu, v tomto případě hranice 10 %, nejsou splněny. Poměr dovozu na spotřebě, je větší než 10 %, proto není splněna podmínka, aby 90 % spotřebovaného zboží pocházelo z domácích zdrojů. Vyšší úroveň přesunu zboží dokazuje, že výrobci z Western Cape čelí konkurenci od výrobců z ostatních regionů, a samozřejmě i naopak. Z toho vyplývá, že relevantní trh je národní. Což nám potvrzují i obchodní praktiky prováděné firmami, např. vyjednávání cen a slev.⁶³

Test může poskytnout podstatné informace, ale často mohou být zkreslené, a proto musíme výsledky interpretovat velmi opatrně.⁶⁴ Stále musíme mít na mysli, že ve vymezení relevantního trhu, hraje roli nespočet faktorů, obzvláště při přesunu zboží přes hranice státu. Důležitou roli v tomto případě mohou mít bariéry vstupu na trh, nebo vládní regulace přeshraničního pohybu zboží a jiné.⁶⁵

Pokud mezi regiony dochází k určitému přesunu zboží, potom existuje pravděpodobnost, že to jsou dvě části stejného trhu⁶⁶ a výrobci si tedy konkurují. Test by se tedy měl provést znovu, a měli bychom zahrnout další hypotetická území. Pokud ale test (*satisfied*) prokáže, že mezi regionem A a B dochází pouze k malému přesunu zboží, není to důvod si myslet, že A a B jsou součástí jednoho trhu. Pokud jsou ceny stejné a existují transakční náklady (i když mohou být malé) nemusí docházet k dovozu zboží, ani v případě kdy je produkce homogenní. A to kvůli výrobci z jednoho regionu silně ovlivňuje výrobce z regionu druhého, jelikož při pokusu o zvýšení ceny (i o malé množství), spotřebitel může okamžitě přejít k jinému

⁶³ BOSHOFF, Willem, H.: *Quantitative techniques in competition policy – the Elzinga-Hogarty test* (vlastní překlad)

⁶⁴ MOTTA, Massimo. *Competition policy: theory and practice*, s.114 (vlastní překlad)

⁶⁵ BOSHOFF, Willem, H.: *Quantitative techniques in competition policy – the Elzinga-Hogarty test* (vlastní překlad)

⁶⁶ WELCH, Patrick J.: *The problem of geographic market definition: geographic proximity vs. Economic significance*. (vlastní překlad)

dodavateli, proto by zvýšení ceny nebylo ziskové. A proto může být tento test zavádějící.⁶⁷ Proto je velmi důležité, aby při posouzení výsledků testu byly zahrnuty ostatní faktory a aby byl test vyhodnocován s ohledem na geografické zvláštnosti zúčastněných oblastí.

Rozdílné pohledy na vymezení geografického relevantního trhu můžeme vidět na různých případech. Při rozhodnutí soutěžních úřadů, se zúčastněné společnosti často brání proti rozhodnutí a argumentují nesprávným vymezením geografického relevantního trhu. Jako tomu bylo v případě fúze Pabst Brewing Company a Blatz Brewing Company. Strany se shodly, že relevantním produktem je pivo, ale neshodli se na vymezeném relevantním trhu. Podle vlády je trhem stát Wisconsin. Podle společností je trh národní.⁶⁸

1.4.2 SUMMIT/SUTTER – použití E-H testu

E-H test je všeobecně velmi citlivý na zvolenou metodologii a předpoklady analýzy, které mohou být zavádějící, pokud jsou velmi zjednodušené a výsledek analýzy musí být tak velmi opatrně interpretován. Rozdílný výsledek v aplikaci různých přístupů E-H testu, můžeme pozorovat ve fúzi Summit/Sutter, kdy analyzoval konvenční a alternativní přístup.⁶⁹

Případ o spojení dvou nemocnic Summit Medical Center a Alta Bates Medical Center se odehrával v roce 1997, v Oaklandu v Kalifornii. Stát prováděl analýzu na základě tokových dat o hospitalizovaných pacientech, kdy vyloučil určité skupiny pacientů⁷⁰, a podle geografických zvláštností (hory a záliv) a dalších faktorů testoval trh E-H testem na hranici 85 %, a vymezil tak malý trh, se kterým zúčastněné nemocnice nesouhlasili. A za pravdu jim dal i následný soud. Při analýze byly aplikovány jak konvenční tak i alternativní přístupy hodnocení, které začínali na počáteční minimální prahové hodnotě.

Na tomto případě s trhem nemocnic, byla mimo jiné zdůrazněna teze, která se objevila v předcházejících kapitolách, a to, že přesuny pacientů mezi nemocnicemi (obdobně jako spotřebitelé a zákazníci, mezi různými dodavateli) nezávisí pouze na ceně a cenové citlivosti, ale také na ostatních faktorech jako kvalita služeb, sociálním kontaktům a prostředí. Proto nemůžeme kvůli pozorování přesunu pacientů tvrdit, že mezi určitými nemocnicemi dochází ke konkurenci. A tím napadá analýzu geografického relevantního trhu založeného pouze na

---

⁶⁷ MOTTA, Massimo. *Competition policy: theory and practice*, s.114 (vlastní překlad)

⁶⁸ ELZINGA, K.; HOGARTY, T. *Problem of Geographic Market Delineation in Antimerger Suits*, s. 53 (vlastní překlad)

⁶⁹ FRECH, H.E.; LANGENFELD, J.; MCCLUER, R.F.: *Elzinga-Hogarty tests and alternative approaches for market share calculations in hospital markets*, s. 936 (vlastní překlad)

⁷⁰ Stanovil relevantní výrobní trh.

faktoru jako je vývoj obchodní toků přes hranice. Ať použijeme jakýkoliv přístup E-H testu, žádný nezajistí splnění prahového kritéria 90 %.

1.5 Indikátory velikosti relevantního trhu

Po zohlednění nahraditelnosti nabídky a poptávky při vymezení geografického relevantního trhu musí Evropská Komise vzít v úvahu i další faktory a zkoumat jaké existují bariéry, které by mohli chránit soutěžitele od konkurenčního tlaku ostatních podniků, a tím ovlivňovat hospodářskou soutěž. V předchozím textu už několik takových faktorů a možných bariér zmíněno bylo, ale najdeme i další, např. podmínky přístupu k místním distribučním kanálům a s tím spojené náklady na vybudování nové distribuční sítě, cenové regulace, svoboda podnikání, apod.⁷¹ V jednotlivých případech je nutné zjistit jaké překážky a bariéry mohou samotný trh izolovat od okolních konkurenčních subjektů.

Při vymezení trhu musí Komise zvážit mnoho různých faktorů a důkazů, které mají vliv na samotnou velikost relevantního trhu a mohou ovlivnit výsledky analýzy soutěžních úřadů. Aby byla analýza relevantní, musí zahrnout jak důkazy jednoduché (např. pozorování cestovních časů, spotřebitelské průzkumy, atd.) ale také následující sofistikovanější metody. V článku *RBB Economics – Geographic market definition* bylo navíc doporučeno zvážit mnohem více faktorů, aby byl trh stanoven co nejpřesněji. Tj. uvážit při analýze důkazy o:

- *studii o margin concentration,*
- *analýzu store entry,*
- *analýzu půdního fondu maloobchodníků,*
- *důkazy o chování zákazníků v potravinách,*
- *informace o vnitřních obchodních plánech maloobchodníků.*⁷²

Komise naopak při vymezení geografických relevantních trhů považuje za podstatné následující faktory a důkazy vypovídající informace o charakteristice trhu:

- údaje o rozdělení tržních podílů na trhu
- analýza stanovování cen a cenových rozdílů,
- důkazy o přesměrování zakázek do jiných oblastí v minulosti,
- základní charakteristiky poptávky (preferenze zákazníků, národní preference, preference národních značek, jazyk, kultura),
- názory zákazníků a soutěžitelů na hranice trhů,

⁷¹ NERUDA, Robert: *Relevantní trh a otázky související v teorii a praxi soutěžního práva*, s. 458

⁷² RBB Economics: *Geographic market definition: A response to Tesco and Professor Hausman*, s. 3 odst.1.3. (vlastní překlad)

- zeměpisné schéma nákupů,
- obchodní toky a schéma dodávek,
- překážky a náklady spojené s přesměrováním zakázek na společnosti sídlící v jiných oblastech (přístup k distribučním kanálům, náklady na vybudování distribuční sítě, regulace cen, kvót a tarifů, technické normy atd).⁷³

Při vymezení geografického trhu soutěžní úřady postupují postupně, a díky zmíněným faktorům, získává přehled o základním uspořádání subjektů na trhu a o velikosti relevantního trhu. Některým faktorům jsme se už věnovali v předcházejících částech textu, když jsme rozebírali nahraditelnost nabídky a poptávky, některé ale ještě nebyly zmíněny vůbec, jako například důkaz o přesměrování zakázek do jiných oblastí. Při srovnávání cen v mezinárodním měřítku si musíme uvědomit, že je tato analýza složitější než při vymezení výrokového trhu, kvůli řadě faktorů, jako jsou například pohyby směnných kurzů, různé zdaňování a odlišování výrobků.⁷⁴ V předběžných analýzách se soutěžní úřady často obracejí na pomoc od zákazníků a samotných soutěžitelů s cílem, získat představu o hranicích geografického trhu a získat konkrétní informace, které by jim pomohly zjistit relevantní trh. Všechny tyto faktory jsou velmi důležité, ale pro tuto práci jsou nejpodstatnějšími faktory vývoj obchodních toků a zeměpisné schéma nákupů v uvažovaném období, které zdůrazňuje i Patrick J. Welch. Tyto faktory nám poskytují užitečné informace o možném rozsahu geografického trhu, nejsou však samy o sobě průkazné.⁷⁵

Elzinga a Hogarty také navíc zdůrazňují již uvedenou důležitost faktoru ceny výrobků a nákladů. Při vymezení geografického trhu a jeho hranic doporučují zjistit

- cenu, za kterou se zboží v oblasti prodává a
- transakční náklady mezi danými oblastmi.⁷⁶

Což nám umožňuje označit tvar hranic trhu za funkci nákladů a ceny firmy a transakčních nákladů.⁷⁷ V tomto případě platí přímá úměra, pokud budou transakční náklady příliš vysoké oproti ceně výrobků, tím budou spotřebitelé méně ochotní cestovat větší vzdálenosti, proto

⁷³ ÚŘEDNÍ VĚSTNÍK EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ: *Sdělení komise o definici relevantního trhu pro účely práva hospodářské soutěže Společenství (97/C 372/03)*, s. 159-162, odst. 28-31,44-50

⁷⁴ ÚŘEDNÍ VĚSTNÍK EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ: *Sdělení komise o definici relevantního trhu pro účely práva hospodářské soutěže Společenství (97/C 372/03)*, s. 161, odst. 45

⁷⁵ ÚŘEDNÍ VĚSTNÍK EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ: *Sdělení komise o definici relevantního trhu pro účely práva hospodářské soutěže Společenství (97/C 372/03)*, s. 162, odst. 48-50

⁷⁶ ELZINGA, K.; HOGARTY, T. *Problem of Geographic Market Delineation in Antimerger Suits*, s. 47-49 (vlastní překlad)

⁷⁷ ELZINGA, K.; HOGARTY, T. *Problem of Geographic Market Delineation in Antimerger Suits*, s. 51 (vlastní překlad)

aby nahradili stávající výrobek substitutem. Čím je cena výrobků nižší, tím menší bude pravděpodobně geografický relevantní trh. Existence diferenciovaných produktů a ochota firem dodávat na velké vzdálenosti boří hranice trhů.⁷⁸

Patrick J. Welch v článku v *Atlantic Economic Journal*⁷⁹ zmiňuje chybný předpoklad, který může být zavádějící a změnit výsledný relevantní trh. Týká se zeměpisné blízkosti jednotlivých oblastí, které by měli být zahrnuty do relevantního trhu (nebo neměli). Mohli bychom zjednodušeně předpokládat, že pokud spolu dvě uvažované oblasti sousedí, existuje mezi nimi jasná výhoda pro společný trh, než s oblastmi, které jsou od sebe více vzdálené. Argumentem nám mohou být především vyšší transakční náklady mezi vzdálenými oblastmi. Tento argument ovšem Patrick Welch ve své práci vyvrací a využívá přístup založený na vývoji obchodních toků mezi oblastmi.⁸⁰

Neexistuje jednotný názor, který by shrnul všechny faktory, které mohou určitým způsobem ovlivnit vymezení relevantního trhu. Proto je nutné zvážit každý případ zvlášť a zaměřit se na zvláštnosti a charakteristické znaky jednotlivých podniků a odvětví.

Při vymezování geografického relevantního trhu nám mohou pomoci některé znaky, které naznačí, přibližnou velikost relevantního trhu a zda zúčastněné firmy operují na území jednoho geografického trhu, nebo zda je toto území nějakým způsobem odděleno.

V této práci je důležitější faktor na straně nabídky, který zahrnuje vývoj přeshraničních toků zboží. Tedy jestli alespoň malá část spotřebovaného zboží (elektriny) pochází ze zahraničí (je dovezená), potom je to znak společného geografického relevantního trhu.⁸¹ Při vymezování geografického relevantního trhu je ale nezbytné, uvážit kromě fyzického přesunu zboží i ostatní faktory.

Jedním z takových indikátorů, které naznačují probíhající konkurenci mezi subjekty na trhu je vývoj cen stanoveného relevantního produktu v daném odvětví. O tomto faktoru se zmiňuje George Hay, podle kterého bychom v případě jednoho geografického trhu měli očekávat korelaci cen relevantního výrobku, jelikož bude docházet k přesunu zboží mezi jednotlivými

---

⁷⁸ ELZINGA, K.; HOGARTY, T. *Problem of Geographic Market Delineation in Antimerger Suits*, s. 51 (vlastní překlad)

⁷⁹ WELCH, Patrick J.: *The problem of geographic market definition: geographic proximity vs. Economic significance*. (vlastní překlad)

⁸⁰ WELCH, Patrick J.: *The problem of geographic market definition: geographic proximity vs. Economic significance*. (vlastní překlad)

⁸¹ ELZINGA, K.; HOGARTY, T. *Problem of Geographic Market Delineation in Antimerger Suits*, s. 55 (vlastní překlad)

oblastmi s rozdílnými cenami, až dojde k jejich vyrovnání.⁸² Tento faktor bychom mohli považovat za směrodatný, pokud by existovaly nulové transakční náklady. V realitě, ovšem taková podmínka splněna není, takže ceny nemusí být totožné, abychom mohli mluvit o probíhající konkurenci, a to v případě nenulových transakčních nákladů. Pokud by se jednalo o jeden společný trh, měli by se ceny lišit pouze ve výši transakčních nákladů.⁸³

Vývoj cen daného zboží může naznačovat oddělené trhy. Pokud jsou dvě oblasti součástí jednoho relevantního trhu, mělo by po zohlednění transakčních nákladů docházet ke korelaci cen.⁸⁴ Takže pokud existují rozdíly mezi určitými oblastmi, značí to oddělení relevantní trhy. Zásadní je způsob stanovení cen, pokud jsou ceny určovány na národní úrovni (na území ČR), tudíž zahraniční subjekty nemohou ovlivnit ceny, potom můžeme vymezovat relevantní trh jako národní.⁸⁵

Pokud se zaměříme na teritoriální stránku relevantního trhu a jeho vymezení pomocí přeshraničního obchodu, musíme zvážit i míru státní regulace dovozů a vývozu relevantního výrobku, velikost cel a kvót uvalených státem⁸⁶, nebo v některých případech i směrnicemi Evropské unie.⁸⁷ Dalším faktorem, který je spojený především se síťovými odvětvími, jako je například uvažované téma této práce, trh s elektrickou energií, nebo rozvod vody, tepla, či plynu je nutnost místní distribuce.⁸⁸ V takovém případě je nutné vzít v úvahu, princip a charakteristiku daného odvětví a nemožnost spotřebitelů, či konečných odběratelů, změnit distributora a provozovatele síťové dopravy daného produktu. Tyto faktory mohou pomoci při vymezování relevantního trhu naznačit velikost geografického území.

Kromě statistiky LIFO a LOFI, musíme identifikovat i již zmíněné transportní náklady na dovoz zboží. Pokud budou transportní náklady vzhledem k ceně výrobků příliš vysoké, může to značit spíše menší relevantní trh, národní nebo lokální. Pokud ovšem mezi uvažovanými

---

⁸² HAY, George; HILKE, John; NELSON, Philip. *Geographic market definition in an international context*, s. 722, (vlastní překlad)

⁸³ Viz. Příklad HAY, George; HILKE, John; NELSON, Philip. *Geographic market definition in an international context*, s. 722. obchod s ropou (vlastní překlad)

⁸⁴ ELZINGA, K.; HOGARTY, T. *Problem of Geographic Market Delineation in Antimerger Suits*. s. 47 (vlastní překlad)

⁸⁵ BOSHOFF, Willem, H.: *Quantitative techniques in competition policy – the Elzinga-Hogarty test* (vlastní překlad)

⁸⁶ HAY, George; HILKE, John; NELSON, Philip. *Geographic market definition in an international context*, s.721 (vlastní překlad)

⁸⁷ Viz příklad energetického odvětví

⁸⁸ ELZINGA, K.; HOGARTY, T. *Problem of Geographic Market Delineation in Antimerger Suits*, s. 53-55 (vlastní překlad)

oblastmi dochází k přeshraničnímu obchodu, značí to, že transportní náklady nejsou příliš vysoké.⁸⁹

Při samotném rozhodování soutěžních úřadů o velikosti relevantního trhu, využívají často faktor obratu, který se soustředí na změny probíhající mezi subjekty, pokud během určitého období probíhají podstatné změny mezi zúčastněnými stranami, mohou být indikátorem velké geografické oblasti, a naopak při stabilním prostředí, je pravděpodobná menší samostatná oblast.⁹⁰

Pomocí E-H testu se snažíme odhadnout oblast trhu, přičemž velikost je dána faktory jako právní restrikce a transportní náklady, které mohou ovlivnit nabídku a poptávku. Všechny faktory, které mohou ovlivnit cenu, mohou také ovlivnit množství přeshraničního obchodu. Chybou, které se můžeme během vymezování geografického trhu dopustit je opomenout některé faktory. Proto musíme data o dodávkách zboží přes hranice rozlišovat podle místa destinace a místa původu (importy i exporty)⁹¹

---

⁸⁹ ELZINGA, K.; HOGARTY, T. *Problem of Geographic Market Delineation in Antimerger Suits*, s. 65 (vlastní překlad)

⁹⁰ ELZINGA, K.; HOGARTY, T. *Problem of Geographic Market Delineation in Antimerger Suits*, s. 55-56 (vlastní překlad)

⁹¹ ELZINGA, K.; HOGARTY, T. *Problem of Geographic Market Delineation in Antimerger Suits*, s. 72-74 (vlastní překlad)

2 Charakteristika odvětví - elektrická energie

Vymezování relevantního trhu v odvětví energetiky a elektrické energie je složitý a komplexní úkol. Proto v následujících kapitolách analyzujeme strukturu daného odvětví, subjekty na trhu a následné vymezení výrokové relevantního trhu. A v neposlední řadě identifikujeme podstatné rysy odvětví, které musí být při samotné analýze zohledněny.

Elektřina je zboží, které má určité charakteristické vlastnosti, kterými se odlišuje od ostatního obchodovatelného zboží, a to především její neskladovatelností. Tzn., výroba elektrické energie a její spotřeba se musejí v každém okamžiku rovnat.

Dodávky elektřiny od různých výrobců jsou vzájemně zastupitelné, spotřebitel kvalitativně elektrickou energii nerozlišuje. Elektrická energie je produkována různými výrobci, a obchoduje se s nimi na burze.⁹² Všechny subjekty na trhu, především provozovatelé distribučních a přenosových soustav se musí potýkat s třemi hlavními problémy, které musí skloubit dohromady, aby jednali ve veřejném zájmu. Především musí podporovat hospodářskou soutěž, zajistit bezpečnost dodávek při současné ochraně životního prostředí.⁹³

Trh s elektrickou energií se v České republice řídí energetickým zákonem č.458/2000Sb. o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích, který vychází ze Směrnice Evropského parlamentu 96/92/ES. Ze zákona je předmět podnikání vymezen jako výroba, přenos, distribuce elektřiny a obchod s elektřinou, které se uskutečňuje ve veřejném zájmu.⁹⁴ Podnikat v tomto odvětví na území České republiky mohou při splnění daných podmínek pouze fyzické a právnické osoby, kterým byla udělena licence Energetickým regulačním úřadem nebo příslušným orgánem jiné členské země Evropské unie.⁹⁵ Co se týká výroby, přenosu, distribuce elektřiny, licence se uděluje maximálně na 25 let, naopak licence na obchod s elektřinou je udělena pouze na dobu 5 let. Výlučně jsou vydávány licence pro přenos elektrické energie na území České republiky.⁹⁶

---

⁹² CHEMIŠINEC, Igor. *Obchod s elektřinou*, s. 26

⁹³ RYCHLÝ, T. - ZÁKOUCKÝ, P. – BÍLEK, J. *Energetický trh: konkurenci prosazují soutěžní úřady*

⁹⁴ Zákon č. 458/2000Sb. §3 odst. 1-2

⁹⁵ Zákon č. 458/2000Sb. §3 odst. 4.

⁹⁶ Zákon č. 458/2000Sb. §4, odst. 3

2.1 Subjekty na trhu

Na trhu s elektrickou energií se pohybuje několik subjektů výrobci, obchodníci s elektřinou a koneční zákazníci, ostatními subjekty jsou provozovatelé přenosových a distribučních soustav a operátoři trhu.⁹⁷

Aby se dostala vyrobená elektřina od výrobce až ke konečnému spotřebiteli, slouží nám k tomu síť přenosových a distribučních soustav. Podle energetického zákona je přenosová soustava definována jako „vzájemně propojený soubor vedení a zařízení 400 kV, 220 kV a vybraných vedení a zařízení 110 kV sloužící k zajištění přenosu elektřiny pro celé území České republiky a propojení s elektrizačními soustavami sousedních států, včetně systémů měřicí, ochranné, řídicí, zabezpečovací, informační a telekomunikační techniky.“⁹⁸

Provozovatel přenosové soustavy zřizuje soustavu ve veřejném zájmu, a po obdržení licence od regulátora trhu, zajišťuje celkový chod dané soustavy. Jak už bylo uvedeno výše, tato licence je pro ČR pouze jediná, a přenosovou soustavu provozuje státní společnost ČEPS.

Součástí přenosové sítě jsou distribuční soustavy. Distribuční soustavou se rozumí vzájemně propojený soubor vedení a zařízení, s cílem zajištění distribuce elektrické energie na vymezeném území ČR. Tyto distribuční soustavy se dále dělí na regionální a lokální.⁹⁹

Regionální DS je přímo napojena k přenosové soustavě. Na trhu s elektřinou v ČR působí tři regionální provozovatelé distribučních soustav: ČEZ Distribuce, PRE Distribuce a E. ON Distribuce, kteří mají monopolní postavení, díky licencovanému přístupu na trh, který je regulovaný zákonem č. 458/2000Sb. o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon).¹⁰⁰

Naopak lokální distribuční sítě nejsou napojeny na přenosovou soustavu, ale jsou připojeny k jedné z regionálních DS a provozovány na základě licence udělené regulačním úřadem.¹⁰¹ Na základě těchto distribučních sítí jsme jako koneční spotřebitelé odkázáni na daného distributora.

⁹⁷ CHEMIŠINEC, Igor. *Obchod s elektřinou*, s. 26

⁹⁸ CHEMIŠINEC, Igor. *Obchod s elektřinou*, s. 30

⁹⁹ Zákon č. 458/2000Sb. o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích (energetický zákon) .

¹⁰⁰ Rozhodnutí ÚOHS, Č.j.:ÚOHS-S492/2011/KS-11155/2012/840/LBř, s.12

¹⁰¹ CHEMIŠINEC, Igor. *Obchod s elektřinou*, s. 31

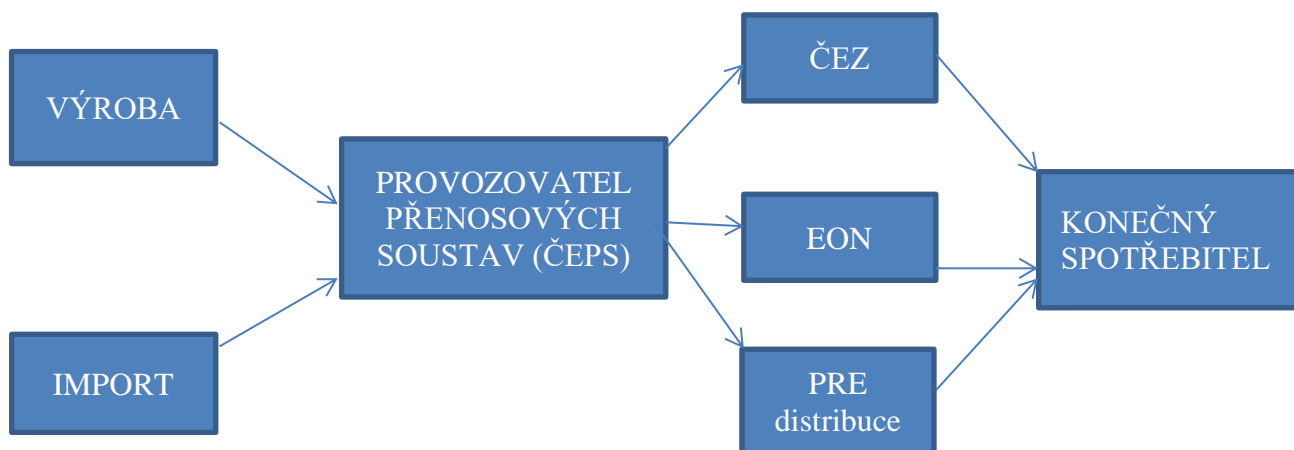
Obrázek 1 Územní působnost regionálních distribučních sítí

Pramen: ERÚ, Roční zpráva o provozu ES ČR 2012

Pro přehlednost uvádíme zjednodušené schéma, které zahrnuje všechny nejdůležitější subjekty na trhu s elektrickou energií v ČR, nezahrnuje obchodníky s elektřinou a operátory na trhu, ale zobrazuje princip fungování energetického trhu. Relevantní trh distribuce elektrické energie a subjekty na tomto trhu jsou podle ÚOHS v monopolním postavení (regionálním, či lokálním), a to díky udělovaným licencím pro dané území.

Obrázek 2 Distribuce elektrické energie od výrobce ke spotřebiteli v ČR

Pramen: vlastní schéma

Z hlediska relevantních trhů se energetický trh dělí na mnoho samostatných relevantních trhů. Obchodníci s elektrickou energií, kteří dále přepravují elektřinu, kterou nakoupí od dodavatelů silové elektřiny, tvoří samostatný relevantní trh. Na relevantním trhu obchodování s elektrickou energií působí několik licencovaných obchodních subjektů, které obchodují

s elektřinou, např. společnost ČEZ, Energotrans, E. ON Energie, a.s. a RWE Supply & Trading GmbH, a proto je tento trh podle ÚOHS dostatečně koncentrovaný, a nehrozí tak narušení hospodářské soutěže.¹⁰² Obvykle vymezovaný relevantní trh na obchodování s elektrickou energií se odlišuje od relevantního trhu na dodávky elektrické energie, tento trh zahrnuje všechny subjekty, které dodávají energii konečným zákazníkům, ať už se jedná o dodávky malým odběratelům a domácnostem, či velkým a středním odběratelům. Mezi těmito trhy existují vazby a vertikální propojení. Podle rozhodnutí komise platí, že trh výroby a velkoobchodu s elektrickou energií je trhem vertikálně předcházejícím (upstream market) k relevantním trhům obchodování s elektrickou energií a dodávek elektrické energie konečným zákazníkům.¹⁰³ Analýza této práce nezahrnuje tyto relevantní trhy, ale zaměřuje se především na trh výroby a velkoobchodu s elektrickou energií.

2.2 Výroba elektrické energie

Výrobce elektrické energie je právnická nebo fyzická osoba oprávněna na základě licence vyrábět elektřinu, a tu pak dodávat prostřednictvím přenosových a distribučních sítí. Je ze zákona povinen řídit se pokyny provozovatele distribuční a přenosové soustavy, a poskytovat jim údaje o výrobě.¹⁰⁴ Jako relevantní trh zahrnující výrobu elektřiny, se rozumí pouze elektrárny vyrábějící elektřinu, kterou následně dodávají do distribuční sítě, a kterou musí distribuční firmy přijmout. Relevantní trh výroby elektrické energie je podle Evropské komise definován jako elektrická energie vyrobená výrobcí elektřiny na daném území (elektrárny) a elektřina dovezená z jiných zemí.¹⁰⁵

Elektrickou energii získáváme přeměnou z primárních zdrojů energie, např. z uhlí, jaderného paliva, větru, vody, apod. Čím dál častěji se s ohledem na přírodní prostředí využívají obnovitelné zdroje energie. V roce 2012 bylo nejčastěji k výrobě elektřiny využíváno hnědé uhlí a jaderné palivo, a dále ostatní typy obnovitelných zdrojů. Největší podíl stále tvoří energie z tepelných elektráren (někdy označované jako parní), a i když se během let liší celková vyrobená energie, je zřetelný rostoucí podíl jaderných elektráren, ale naopak pokles elektráren tepelných. Pokud uvádíme celkovou hodnotu brutto elektřiny, zahrnujeme všechny typy elektráren, tzn., parní, plynové a paroplynové, jaderné, vodní, alternativní, závodní, fotovoltaické i větrné.¹⁰⁶

¹⁰² Rozhodnutí ÚOHS, Č.j.:ÚOHS-S492/2011/KS-11155/2012/840/LBř, s. 20

¹⁰³ Rozhodnutí ÚOHS, Č.j.:ÚOHS-S492/2011/KS-11155/2012/840/LBř, s. 28 odst. 151

¹⁰⁴ CHEMIŠINEC, Igor. *Obchod s elektřinou*, s. 27

¹⁰⁵ Rozhodnutí ÚOHS, Č.j.:ÚOHS-S492/2011/KS-11155/2012/840/LBř, s. 9 odst. 41

¹⁰⁶ ČEPS, a.s. Dostupné z: <http://www.ceps.cz/CZE/Data/Vsechna-data/Stranky/Vyroba.aspx>

Co se týče samotných výrobců v České republice, tak k datu 2010 byl největším výrobcem u nás společnost ČEZ s výrobou 61 470GWh, kdy je jeho podíl na trhu 70 %, zbylých 30 % tvoří menší výrobci, který vyrobí přibližně 24 439GWh.¹⁰⁷

2.3 Trh s elektřinou

Trh s elektrickou energií se vyznačuje určitým omezením, především ze strany dlouhodobých smluvních kontraktů, stanovených přeshraničních kapacit a také přístupem k distribučním sítím a infrastruktuře, které tvoří bariéry pro vstup na trh.¹⁰⁸ Jak už bylo uvedeno výše, trh s elektrickou energií je provozován na základě regulovaného přístupu k přenosovým a distribučním sítím, možnosti výstavby elektráren a vedení. Trh s elektřinou můžeme rozdělit na organizovaný a neorganizovaný. Organizovaný trh je takový, kde je cena elektřiny stanovena na základě předem daných pravidel burzy. A neorganizovaný trh značí přímé dvoustranné (bilaterální) smlouvy mezi dvěma nebo více účastníky obchodu, neboli OTC (over the counter).¹⁰⁹

Pokud leží subjekty obchodu s elektřinou geograficky nedaleko od sebe, jedná se o jednoduchý vztah. Plně dostatečná je bilaterální smlouva mezi výrobcem a zákazníkem o dodávce elektřiny.¹¹⁰ Základním kritériem pro uzavření takové smlouvy je ovšem zajištění dopravy elektřiny do míst spotřeby, ta je rozptýlená po celém území, proto je samotný obchod velmi ovlivněn stavem distribučních sítí.

Pokud mluvíme o trhu s elektřinou, musíme nejprve rozlišit trh maloobchodní a velkoobchodní. Tyto dva trhy jsou značně odlišné, ačkoliv vývoj na velkoobchodním trhu dále určuje na maloobchodním trhu ceny pro konečné odběratele.¹¹¹ Vývoj a způsob určování cen pro konečné odběratele není cílem této práce, ve spojení s cenami pouze v následující kapitole zmíníme liberalizaci energetického trhu a následný vliv na výši cen.

2.3.1 Liberalizace

S cílem zajistit bezpečnost dodávek a umožnit odběratelům elektrické energie vybrat si vhodného dodavatele elektrické energie, docházelo v České republice od zavedení nového energetického zákona v roce 2000 o podmínkách podnikání a výkonu státní správy

¹⁰⁷ Data z roku 2010, ERÚ, *Roční zpráva o provozu ES ČR 2010*, s. 4

¹⁰⁸ HAY, George; HILKE, John; NELSON, Philip. *Geographic market definition in an international context*. (vlastní překlad)

¹⁰⁹ CHEMIŠINEC, Igor. *Obchod s elektřinou*

¹¹⁰ CHEMIŠINEC, Igor. *Obchod s elektřinou*

¹¹¹ PXE. Dostupné z: https://www.pxe.cz/pxe_downloads/Info/pxe_analyza.pdf s. 5

v energetických odvětvích, k liberalizaci trhu s elektřinou. Tento energetický zákon měl za úkol harmonizaci českého a evropského práva v oblasti energetiky, přičemž od roku 2002 docházelo v několika etapách k postupnému otvírání a liberalizaci vnitřního evropského energetického trhu pro různé skupiny konečných odběratelů.¹¹² Pro potřeby dalšího obchodování s elektřinou byla zavedena nová směrnice Evropského parlamentu 2003/54/ES o společných pravidlech pro vnitřní trh s elektrickou energií, která nahradila původní směrnici 96/92/ES. Novela energetického zákona č. 278/2003 Sb. se zaměřila na povinnost všech zemí EU do roku 2007 zcela otevřít trh s elektrickou energií.¹¹³ Liberalizace trhu s elektrickou energií, je podmínkou ke stabilnímu prostředí na trhu s energiemi, nezbytné pro přeshraniční spolupráci, se základními cíli:

- „zvýšení komfortu a služeb pro konečné spotřebitele,
- zvýšení konkurenceschopnosti prostřednictvím nižších cen elektřiny pro průmysl,
- zvýšení flexibility a stability dodávek elektrické energie v rámci EU“¹¹⁴

Důvodem pro zavedení regulace od začátku byla snaha o zvýšení konkurenceschopnosti, nižší ceny a stabilnější dodávky elektrické energie.

Na počátku liberalizace, tzn., od roku 2002 se stali původně chráněné zákazníci s roční spotřebou větší než 40GWh, oprávněnými zákazníky a mohli si tak vybírat svého dodavatele elektřiny. Od roku 2003 zahrnovala liberalizace i spotřebitele s roční spotřebou nad 9GWh, roku 2004 zákazníky s průběhovým měřením spotřeby kromě domácností, a od roku 2005 všechny konečné spotřebitele kromě domácností. Až od 1. 1. 2006, kdy byla liberalizace předčasně ukončena, se konečně také dotkla běžných domácností, a tudíž se všichni koneční zákazníci stali oprávněnými volit si svého dodavatele elektrické energie.¹¹⁵

Novela energetického zákona z roku 2003 byla tak později zrušena a nahrazena směrnicí 2009/72/ES o společných pravidlech pro vnitřní trh s elektřinou. „Liberalizace energetického odvětví vedla k rozšíření trhu s elektrickou energií o další subjekty, které si konkurují na trhu s elektrickou energií a zároveň nesou všechna investiční rizika.“¹¹⁶

I přes výhody podle Směrnice ES z roku 1996, které plynou z vnitřního trhu s elektrickou energií, jsou například snížení cen, vyšší normy obsluhy a zvýšená konkurenceschopnost, je

---

¹¹² VONDRÁČEK, M. SKUČEK, T. *Náklady unbundlingu v energetice: konkurenční prostředí ve prospěch zákazníka, nebo příliš drahý experiment?*

¹¹³ CHEMIŠINEC, Igor. *Obchod s elektřinou*, s. 19

¹¹⁴ <http://ces.vse.cz/wp-content/tichy.pdf>

¹¹⁵ <http://www.venergie.cz/home-mainmenu-1/16-liberalizace-trhu-s-elektřinou>

¹¹⁶ CHEMIŠINEC, Igor. *Obchod s elektřinou*

nutné dbát na nedostatky společného trhu, a tím jsou především nutná opatření k zajištění rovných podmínek pro všechny zúčastněné při výrobě a ke snížení hrozby dominantního postavení na trhu, a zajištění ochrany zákazníků.¹¹⁷

V České republice se liberalizace již od jejího začátku projevila nárůstem přeshraničních toků elektřiny v obou směrech. Obchodní tok elektřiny se nemusí shodovat s fyzikálním tokem elektrické energie, jelikož je cílem práce analyzovat přeshraniční tok zboží, budeme uvažovat pouze fyzický tok zboží, čili elektřiny a dohodnuté obchodní toky a rozdíl mezi nimi nebudeme brát v potaz. Podrobnější analýza dovozu a vývozu elektrické energie bude uvedena v následujících kapitolách.

Problémovým bodem v evropské liberalizaci energetického trhu se stala omezená kapacita přeshraničních vedení. Energetické odvětví je natolik komplikované svojí fyzickou strukturou, že samotná liberalizace sama o sobě nezajistí větší konkurenci, pro větší soutěž na trhu je potřeba vybudovat nové přenosové sítě, což je velmi nákladný způsob zvětšování hospodářské soutěže.¹¹⁸ A to je jedním z důvodů, proč je podle Vondráčka v odvětví přenosu a distribuci elektřiny přirozený monopol, hlavně díky velkým úsporám z rozsahu.¹¹⁹

Jak už bylo zmíněno výše, v České republice jsou udělovány licence na obchod a výrobu elektrické energie, což je také jeden z dalších faktorů, který brání konkurenci a vytváří bariéry vstupu na trh. Dalším specifickým faktorem týkající se energetického odvětví jsou dodávky nasmlouvané na dlouhou dobu předem. Na jednu stranu, tyto dlouhodobé kontrakty na odběr či dodávky energií, zaručují bezpečnost a zajištění plynulosti dodávek, ale také mohou uzavřít trh před konkurencí tak jak tomu bylo např. v Maďarsku.¹²⁰

Co se týče konečné ceny elektrické energie, a jejich změny v důsledku liberalizace, musíme zmínit, že koncová cena pro spotřebitele se rozlišuje na cenu distribuce, tzn. cena za dopravu elektřiny, kterou reguluje ERÚ, a na silovou cenu elektřiny, která stanovena na trhu s elektřinou, na základě individuální dohody mezi dodavatelem a odběratelem elektřiny.¹²¹ Dále se můžeme setkat s cenou elektřiny na velkoobchodních trzích, která je od ceny na spotřebitelském trhu odlišná.

---

¹¹⁷ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 96/92/ES ze dne 19. prosince 1996 o společných pravidlech pro vnitřní trh s elektřinou

¹¹⁸ RYCHLÝ, T. - ZÁKOUCKÝ, P. – BÍLEK, J. Energetický trh: konkurenci prosazují soutěžní úřady

¹¹⁹ VONDRÁČEK, M. SKUČEK, T. *Náklady unbundlingu v energetice: konkurenční prostředí ve prospěch zákazníka, nebo příliš drahý experiment?*

¹²⁰ http://europa.eu/rapid/press-release_CJE-12-5_cs.htm

¹²¹ <http://www.euroenergie.cz/liberalizace.php>

Ceny elektrické energie neodráží kvalitu zboží, protože elektřina je vzájemně zastupitelná, a neexistuje rozdíl mezi elektřinou od různých výrobců. Konečný zákazník neplatí cenu pouze za elektřinu, ale také za přenos, distribuci a připojení k síti.

ERÚ reguluje ceny pomocí stanovených minimálních, maximálních a pevných cen elektřiny.¹²² Podle mezinárodních srovnání cen elektřiny, byla ČR v roce 2006 jednou ze zemí s nadprůměrnou cenou elektřiny.¹²³

Po zavedení liberalizace a následném očekávaném zvýšení konkurence bychom očekávali pokles cen elektrické energie pro konečné zákazníky. Důsledkem liberalizace ovšem nebyl pokles cen, jak se předpokládalo, ale naopak proběhl nárůst, ale rozdíl mezi průměrnými cenami energií v EU se snižoval.¹²⁴ Od začátku liberalizace a prvních opatření v roce 2000 ceny elektrické energie dále rostli, i když v roce 2003 kdy liberalizace zahrнула spotřebitele s roční spotřebou nad 9GWh, ceny mírně poklesli, další rok opět následoval nárůst cen.¹²⁵

I když velkoobchodní cena silové elektřiny na burzách elektrické energie klesala, především kvůli poklesu průmyslové výroby, a následným snížením poptávky po elektřině, neznamena to, že se totéž dělo i s cenou účtovanou konečným odběratelům a domácnostem. Konečnou výši ceny čím dál více ovlivňuje také podpora obnovitelné energie, která zvyšuje regulovanou cenu povinným příspěvkem na obnovitelné zdroje (OZE). Náklady na silovou energii, které jsou tak po unbundlingu určovány tržně, tvoří jen polovinu konečné ceny. Zbývá část je regulována Energetickým regulačním úřadem. Dalším faktorem, který ovlivní výši konečné ceny pro spotřebitele, jsou kontrakty nasmlouvané předem, většinou s ročním předstihem.¹²⁶

Pro zjištění dopadů „unbundlingu“ na ceny, poměrem velkoobchodním a spotřebitelských cen, a po očištění od dalších vlivů, můžeme pozorovat rostoucí tendence v růstu cen, i přes očekávaný pokles, v důsledku postupné liberalizace.¹²⁷ Že přeshraniční tok zboží nemusí značit konkurenci, dokazují i výsledky analýzy cen, která byla provedena srovnáním cen před a po liberalizaci, kdy vzrostly hodnoty přeshraničního obchodu, ale očekávaný výsledek liberalizace v podobě nižší cen se neprojevil. Místo toho ceny ještě dále rostly.¹²⁸

---

¹²² MFČR

¹²³ ČSÚ. Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/cka070809.doc>

¹²⁴ ČSÚ. Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/cka070809.doc>

¹²⁵ VONDRÁČEK, M. SKUČEK, T. *Náklady unbundlingu v energetice: konkurenční prostředí ve prospěch zákazníka, nebo příliš drahý experiment?*, s. 10

¹²⁶ <http://www.cenyenergie.cz/cena-silove-energie-klesa-presto-muze-elektrina-v-roce-2013-zdrazit/>

¹²⁷ VONDRÁČEK, M. SKUČEK, T. *Náklady unbundlingu v energetice: konkurenční prostředí ve prospěch zákazníka, nebo příliš drahý experiment?*, s. 10

¹²⁸ RYCHLÝ, T. - ZÁKOUCKÝ, P. – BÍLEK, J. Energetický trh: konkurenci prosazují soutěžní úřady

Součástí liberalizace trhu byl i tzv. „unbundling“, který se týkal především elektroenergetických společností s více než 100tis. odběrnými místy, tzn. společností ČEZ, E. ON, PRE.¹²⁹ Unbundling, jako jeden z prvků liberalizace energetického trhu, byl zaveden s cílem zvýšení konkurence na monopolních trzích. Hlavní myšlenka spočívá v oddělení kontroly vertikálně integrovaných energetických skupin a společností, které energii jak vyrábí, tak provozují přenosové a distribuční soustavy, tzn. osamostatnění jednotlivých činností výroby a distribuce.¹³⁰ Z toho důvodu se stal v ČR provozovatel přenosových sítí a majitelem vysokonapěťové distribuční sítě nezávislá společnost ČEPS, která by měla zajistit spravedlivou hospodářskou soutěž na trhu.¹³¹

Dopad stanoveného unbundlingu na konkurenční prostředí zmiňují ve svém článku Vondráček a Skuček. Hlavním přínosem podle nich je zlepšení přístupu třetích stran k sítím, větší intenzita konkurence v liberalizovaných systémech a zprůhlednění cen elektřiny. Naopak jako negativní dopad zmínili případný prodej distribučních společností, na horizontální integraci, a tím by se mohla zvýšit monopolní síla firmy.¹³²

Důsledkem liberalizace je snadnější uzavírání obchodů a také rostoucí počet změn dodavatelů konečnými zákazníky. Podle statistik společnosti OTE, a.s., která zpracovává změny dodavatele, je patrné, že na trhu s elektřinou v ČR dochází k poměrně časté změně dodavatele elektřiny, tuto možnost již využilo mnoho odběratelů elektrické energie, a podle tohoto závěru, můžeme usuzovat, že změna dodavatele je možná bez větších problémů.¹³³ Možnost změnu dodavatele využívali po liberalizaci především velcí průmysloví odběratele. Až od roku 2009 můžeme vidět postupný nárůst změny dodavatele, kdy tuto možnost začali ve větší míře využívat také domácnosti.¹³⁴

---

¹²⁹ VONDRÁČEK, M. SKUČEK, T. *Náklady unbundlingu v energetice: konkurenční prostředí ve prospěch zákazníka, nebo příliš drahý experiment?*

¹³⁰ VONDRÁČEK, M. SKUČEK, T. *Náklady unbundlingu v energetice: konkurenční prostředí ve prospěch zákazníka, nebo příliš drahý experiment?*

¹³¹ ČEZ, a.s. Dostupné z: <http://www.cez.cz/cs/o-spolecnosti/public-affairs/otazky-a-odpovedi.html#4>

¹³² VONDRÁČEK, M. SKUČEK, T. *Náklady unbundlingu v energetice: konkurenční prostředí ve prospěch zákazníka, nebo příliš drahý experiment?*

¹³³ CHEMIŠINEC, Igor. *Obchod s elektřinou*

¹³⁴ VONDRÁČEK, M. SKUČEK, T. *Náklady unbundlingu v energetice: konkurenční prostředí ve prospěch zákazníka, nebo příliš drahý experiment?*

Tabulka 2 Počet změn dodavatele podle kategorie (2009-2013)

Typ odběru	2009	2010	2011	2012	2013
VO	9 105	17 012	11 232	22 210	23 193
MOP	33 487	48 072	62 683	67 662	61 874
MOO	54 089	183 990	374 258	382 354	288 129
ostatní	63	107	687	888	1 237
celkem	96 744	249 181	448 860	473 114	374 433

Pramen: vlastní výroba podle dat OTE, a.s. Dostupné z: <https://www.ote-cr.cz/statistika/mesicni-zprava-elekrina/zmeny-dodavatele/page-report-59>

2.3.3 Energetická burza

Dříve uplatňovaný princip obchodu založený na aukci, byl během liberalizace nahrazen „kontinuálním obchodováním prostřednictvím energetické burzy Power Exchange Central Europe (PXE)“. ¹³⁵ Energetická burza byla založena roku 2007 pro obchodování s elektrickou energií a ostatními typy energií v ČR. Se vznikem energetické burzy byla spojena snaha zajistit transparentní způsob k určování ceny elektřiny pro odběratele na tuzemském trhu pomocí nabídky a poptávky. Od roku 2008 dochází prostřednictvím burzy k obchodování také se slovenskou elektřinou, a od roku 2009 dokonce i s elektřinou maďarskou. Účastníky na burze jsou především subjekty ze zemí střední Evropy, ovšem dodávky nakoupené elektřiny se týkají pouze České republiky, Slovenska a Maďarska. ¹³⁶ Kontrakty dohodnuté pomocí energetické burzy jsou sjednávány na tři roky dopředu. ¹³⁷

2.3.4 Price Coupling of Regions

Price coupling (dále PCR) je jeden z možných typů obchodu s elektrickou energií, který vznikl roku 2009, díky evropským energetickým burzám, a která jsou od roku 2012 propojena pomocí Smlouvy o spolupráci PCR a Smlouvy o spoluvlastnictví PCR. PCR je iniciativa sedmi evropských burz¹³⁸, které pokrývají energetické trhy v Rakousku, Belgii, České republice, Dánsku, Estonku, Finsku, Francii, Německu, Itálii, Lotyšsku, Litvě, Lucembursku, Holandsku, Norsku, Portugalsku, Španělsku, Švédsku, Švýcarsku, a Velké Británii. Tento způsob koresponduje s cílem Evropské Unie, vytvoření jednotného evropského energetického

¹³⁵ Rozhodnutí ÚOHS, Č.j.:ÚOHS-S492/2011/KS-11155/2012/840/LBř, s. 9, odst. 46

¹³⁶ PXE. Dostupné z: <http://www.pxe.cz/dokument.aspx?k=Co-Je-PXE>

¹³⁷ <http://www.patria.cz/komodity/pxe.html>

¹³⁸ APX-ENDEX, Belpex, EPEX SPOT, GME, Nord Pool Spot, OMIE, OTE

trhu. PCR zahrnuje sedm evropských burz s elektřinou a je otevřen i dalším evropským burzám, se zájmem připojit se.¹³⁹

Projekt PCR je založen na třech základních principech:

- „použití jednoho algoritmu,
- spolehlivý provoz,
- individuální odpovědnost energetických burz.“¹⁴⁰

Princip jednotného algoritmu, který odráží specifika energetických trhů v jednotlivých zemích Evropy, umožňuje stanovení cen elektřiny na denním trhu po celé Evropě a také alokaci přeshraničních kapacit a přispívá tak k liberalizaci evropského energetického trhu, a jeho celkovému přínosu.¹⁴¹

2.3.5 Market Coupling

Pojem Market Coupling označuje spolupráci denních trhů s elektřinou, a nástroj ke zvyšování likvidity celkového trhu.¹⁴² Od září 2012 je spuštěn česko-slovensko-maďarský trh, a pomáhá tak rozvíjet jednotný evropský trh. Je založen na modelu tzv. Single Price Market Coupling, s cílem zvýšení konkurence na trhu, stabilizaci a konvergenci ceny elektřiny. Od roku 2013 je součástí také Polsko a Rumunsko.

Market coupling propojuje spotové trhy s elektrickou energií¹⁴³, umožňuje spolupráci regulační úřadů (ERÚ, ÚRSO, HEA, URE, ANRE), provozovatelů přenosových soustav (ČEPS, SEPS, MAVIR, PSE a Transelectrica) a operátorů trhu (OTE, OKTE, HUPX, TGE, OPCOM).¹⁴⁴ Cena na tomto trhu je výsledkem nabídky a poptávky zúčastněných zemí, které musí danou poptávku či nabídku odsouhlasit.¹⁴⁵ Všechny zúčastněné strany souhlasí s další spoluprací, ovšem kvůli odlišným názorům, a proto skupina energetických burz bude dále spolupracovat na PCR. Spuštění 4M Market Coupling se uskuteční až 11. listopadu 2014, kdy dojde k propojení trhů s elektřinou v ČR, Slovensku, Maďarsku a Rumunsku.¹⁴⁶

---

¹³⁹ OTE, a.s. Dostupné z: <https://www.ote-cr.cz/kratkodobe-trhy/elektrina/pcr-price-coupling/pcr-price-coupling-of-regions>

¹⁴⁰ OTE, a.s. Dostupné z: <https://www.ote-cr.cz/kratkodobe-trhy/elektrina/pcr-price-coupling/pcr-price-coupling-of-regions>

¹⁴¹ OTE, a.s. Dostupné z: <https://www.ote-cr.cz/kratkodobe-trhy/elektrina/pcr-price-coupling/pcr-price-coupling-of-regions>

¹⁴² Rozhodnutí ÚOHS, Č.j.:ÚOHS-S492/2011/KS-11155/2012/840/LBř, s. 11

¹⁴³ Rozhodnutí ÚOHS, Č.j.:ÚOHS-S492/2011/KS-11155/2012/840/LBř, s. 11

¹⁴⁴ ČEPS, a.s. Dostupné z: http://www.ceps.cz/CZE/CINNOSTI/ZAHRANICNI-SPOLUPRACE/AKTUALNI_PROJEKTY/Stranky/MarketCouplingCZ-SK-HU.aspx

¹⁴⁵ Rozhodnutí ÚOHS, Č.j.:ÚOHS-S492/2011/KS-11155/2012/840/LBř, s. 11

¹⁴⁶ ČEPS, a.s. Dostupné z: <http://www.ceps.cz/CZE/Media/Tiskove-zpravy/Stranky/spusteni4MMC.aspx>

2.4 Přeshraniční přenos

Přenosová soustava ČR je napojena na soustavy okolních zemí, a je využívána jak na dovoz elektřiny z okolních zemí, ale také pro tranzitní přenos elektrické energie. Díky postupné liberalizace energetického trhu, a odstranění administrativních bariér pro přeshraniční obchod, na základě zákona č.458/2000Sb, vznikaly podmínky vhodné k rozvíjení konkurence a přeshraniční spolupráce přenosových soustav.¹⁴⁷

V současné době, provozovatelé distribučních sítí využívají k přeshraničnímu obchodu s elektřinou přenosové profily sousedních států. Česká republika je obklopena přenosovými soustavami 50HzT, PSE, SEPS, APG a TenneT a přeshraniční přenos elektřiny probíhá přes tyto soustavy, kdy provozovatelé těchto soustav vzájemně koordinují přenosové kapacity pro obchod s elektřinou.¹⁴⁸ Na následujícím obrázku jsou znázorněné přeshraniční fyzické toky elektrické energie z a do jednotlivých sítí za březen 2014.

V případě obchodu přes profily ČEPS/TenneT, ČEPS/50HzT, ČEPS/PSE a ČEPS/APG probíhá přidělování ročních, měsíčních a denních volných přenosových kapacit pomocí aukcí společností Central Allocation Office (CAO). Odlišná spolupráce probíhá na úrovni českého profilu ČEPS a slovenského profilu SEPS. Přidělování volných přenosových kapacit není v tomto případě prováděn na základě obvyklých aukcí, ale profil ČEPS/SEPS využívá k alokaci volných přenosových kapacit implicitní aukce – market coupling.¹⁴⁹ Od roku 2010 je do koordinovaných aukcí pro využití volné přenosové kapacity zapojeno 8 střeoevropských provozovatelů přenosových soustav, ČEPS, SEPS, PSE, 50Hertz, TenneT, APG, MAVIR (Maďarsko), ELES (Slovinsko).¹⁵⁰

V případě států sousedících s ČR, platí, že každý stát má pouze jeden přenosový profil, to ovšem neplatí v případě Německa. To se dělí na čtyři samostatné soustavy, přičemž ČR sousedí se dvěma přenosovými profily.

---

¹⁴⁷ VONDRÁČEK, M. SKUČEK, T. *Náklady unbundlingu v energetice: konkurenční prostředí ve prospěch zákazníka, nebo příliš drahý experiment?*

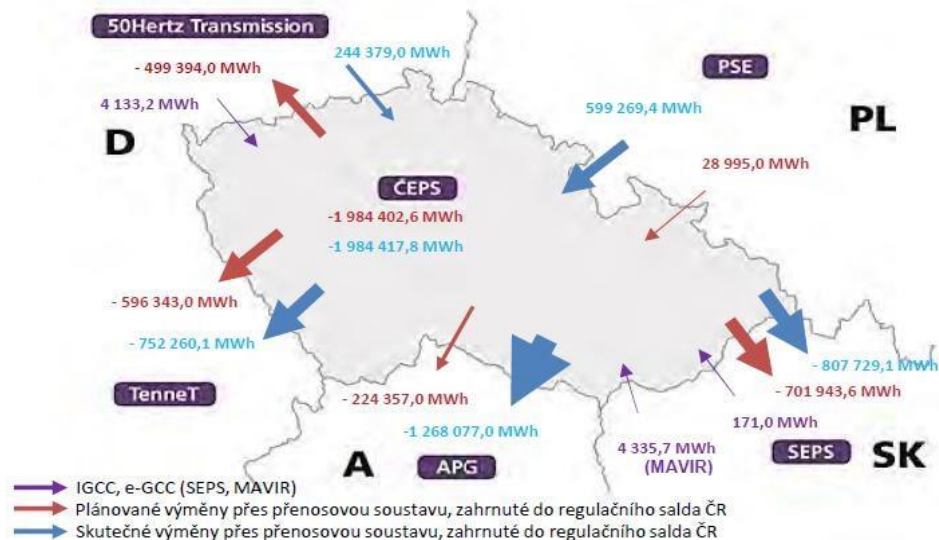
¹⁴⁸ ČEPS, a.s. Dostupné z: <http://www.ceps.cz/CZE/Cinnosti/Prenosove-sluzby/Stranky/Preshranicni-prenos.aspx>

¹⁴⁹ ČEPS, a.s. Dostupné z: <http://www.ceps.cz/CZE/Cinnosti/Prenosove-sluzby/Stranky/Preshranicni-prenos.aspx>

¹⁵⁰ OTE, a.s. Dostupné z: <http://www.ote-cr.cz/o-spolecnosti/soubory-vyrocní-zprava-ote/zprava-o-ocekavane-rovnovaze-2012.pdf/view?searchterm=p%C5%99eshrani%C4%8Dn%C3%AD%20profil>

Obrázek 3

Zahraníční spolupráce – přeshraniční toky (březen 2014)

Pramen: ČEPS, a.s. Dostupné z:

http://www.ceps.cz/cze/cinnosti/dispecerske_rizeni/hodnoceni_provozu/mesicni_hodnoceni_provozu/documents/2013/public%2013_03.pdf

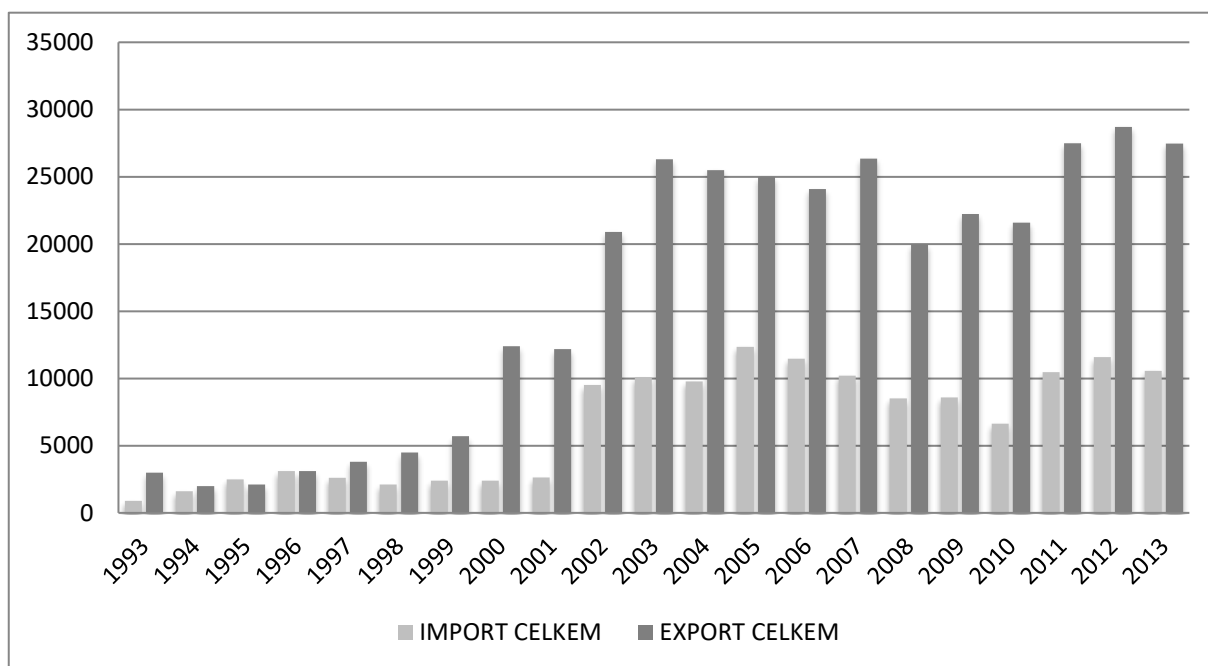
Díky již zmínění liberalizaci a otevření evropských energetických trhů, můžeme pozorovat nárůst exportů i importů, posun je velmi zřetelný už od roku 2000. Následující graf znázorňuje celkový přesun elektrické energie přes hranice, v tomto případě nerozlišujeme, přes jaké přenosové profily k těmto přesunům docházelo, ale uvažuje celkovou sumu přeshraničního pohybu elektřiny. Česká republika si na evropském energetickém trhu od roku 1996 drží pozici čistého exportéra elektrické energie.

Největším odběratelem české elektřiny bylo podle ČEPS Německo a Rakousko, kam mířila více než polovina exportu, dále pak Slovensko, a nakonec Rakousko. Z Polska se naopak elektřina dovážela.¹⁵¹ Česká republika je významným vývozcem elektřiny. Elektřina, kterou vyvážíme za hranice je především produkována jadernými a uhelnými elektrárnami, a tím tvoří zisk z vývozu. Naopak import elektřiny je složen většinou z obnovitelných zdrojů, v případě jeho přebytku, jelikož větší část ceny elektřiny z OZE platí spotřebitelé elektřiny v zemi, ze které elektřinu dovážíme.¹⁵²

¹⁵¹ <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/ekonomika/162458-cesko-loni-vyvezlo-rekordni-mnozstvi-elektriny/>

¹⁵² http://technet.idnes.cz/jak-se-pocita-cena-elektriny-d12-tec_tecnika.aspx?c=A140204_234241_tec_tecnika_mla

Graf 1 Vývoj importu a exportu (GWh naměřené hodnoty)

Pramen: vlastní tvorba, podle dat ERÚ

Obecné podmínky pro přeshraniční obchod jsou upraveny v Rámcové dohodě o přeshraničních přenosech elektřiny prostřednictvím přenosové soustavy ČR, dále v Pravidlech provozování přenosové soustavy – Kodex PS, část III.¹⁵³

2.4.1 **Zahraniční spolupráce**

Z hlediska mezinárodního obchodu je PS ČR propojena s Evropskou sítí provozovatelů elektroenergetických přenosových soustav (*European Network of Transmission System Operators for Electricity – ENTSO-E*), s cílem vytvoření vnitřního trhu a přeshraničního obchodu s elektrickou energií.¹⁵⁴

Díky liberalizace energetického trhu provozovatel přenosové soustavy v ČR ČEPS spolupracuje především s provozovateli přenosových soustav v sousedních státech Polsku, Německu, Rakousku a na Slovensku. Dále také se zeměmi střední a východní Evropy, s Maďarskem a Slovinskem (CEE) a samozřejmě také na evropské úrovni jako člen asociace ENTSO-E.¹⁵⁵ Dále zástupci společnosti ČEPS působí i v dalších mezinárodních organizacích,

¹⁵³ ČEPS, a.s. Dostupné z: <http://www.ceps.cz/CZE/Data/Jak-importovat-exportovat-elektřinu/Stranky/default.aspx>

¹⁵⁴ ČEPS, a.s. Dostupné z: <http://www.ceps.cz/CZE/Cinnosti/Zahranicni-spoluprace/Stranky/ENTSO-E.aspx>

¹⁵⁵ ČEPS, a.s. Dostupné z: <http://www.ceps.cz/CZE/Cinnosti/Zahranicni-spoluprace/Stranky/default.aspx>

např. CEE TSO, EURELECTRIC, CIGRE, TSC – TSO Security Cooperation, GCC – Grid Control Cooperation.¹⁵⁶

K přeshraničnímu přenosu dochází v případě havarijních poruch a dodávek regulační energie i v případě krátkodobých zahraničních výpomocí ze strany sousedních přeshraničních profilů.¹⁵⁷ V tomto případě se podle mě nejedná o formu konkurence, ale o vzájemnou zahraniční výpomoc v rámci mezinárodních organizací působících na energetickém evropském trhu.

---

¹⁵⁶ ČEPS, a.s. Dostupné z: <http://www.ceps.cz/CZE/Cinnosti/Zahranicni-spoluprace/Stranky/default.aspx>

¹⁵⁷ ČEPS, a.s. Dostupné z: <http://www.ceps.cz/CZE/Data/Vsechna-data/Stranky/Zahranicni-vypomoc.aspx>

3 Přeshraniční obchod a vymezení geografického relevantního trhu

Na příkladu trhů s elektrickou energií, budeme analyzovat, jaký podíl dovezené elektřiny na spotřebě svědčí o probíhající konkurenci mezi domácími a zahraničními subjekty na trhu výroby a velkoobchodu s elektřinou. Přičemž vyrobenou a dovezenou elektrickou energii nebudeme rozlišovat podle typu výroby, ale uvažujeme ji jako celek, tzn., energii vyrobenou jak ve větrných, jaderných, parních elektrárnách, atd.

Pomocí E-H testu se snažíme na základě vývoje přeshraničního obchodu odhadnout, zda je území relevantního trhu národní nebo na území více států. Vážnou chybou, kterou se při aplikaci E-H testu analytikové dopouští je zaměření se na jednu část trhu. Pokud chceme odhadnout relevantní trh s co největší přesností, musíme dodávky elektřiny přes hranice rozlišovat podle místa určení a místa původu¹⁵⁸, tudíž zahrnout do analýzy jak importy, tak exporty.

Pro zjištění podílů importů na celkové spotřebě v ČR, a následný vliv na konkurenci v energetickém odvětví použijeme ukazatel LIFO, který je součástí E-H testu, který byl podrobněji popsán v první kapitole. A pro analýzu exportů a jejich podílu na celkové vyrobené elektrické energii použijeme ukazatel LOFI, který je taktéž součástí E-H testu. Pro vymezení relevantního trhu je nezbytné souběžné určení jak ukazatele LIFO tak LOFI.¹⁵⁹

3.1 Vývoj spotřeby elektrické energie

Díky technologickému rozvoji civilizace a nárůstu populace spotřeba elektrické energie ve světě trvale roste. V dlouhodobém časovém horizontu můžeme, i přes krátkodobé výkyvy, pozorovat rostoucí tendence ve spotřebě elektrické energie. A to především díky ekonomickému a technickému rozvoji země, který ovlivňuje naši spotřebu. Výkyvy spotřeby a krátkodobý pokles vyplývají z různých faktorů, ať už se jedná o válečnou ekonomiku, poklesu průmyslové výroby, změně ceny nebo přechodu na jiné typy paliv. Světová spotřeba elektrické energie je rozdělena nerovnoměrně, a kolísá podle ekonomického rozvoje dané

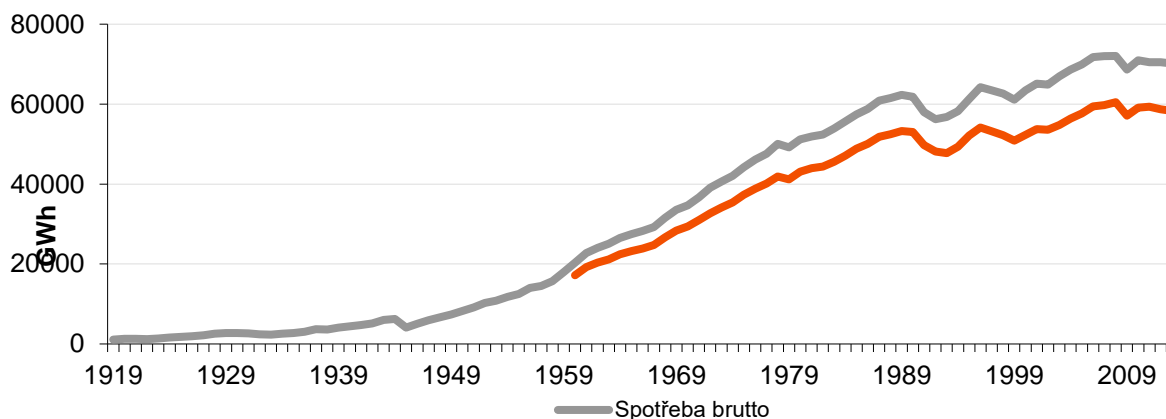
---

¹⁵⁸ ELZINGA, K.; HOGARTY, T. *Problem of Geographic Market Delineation in Antimerger Suits*, s. 72-74 (vlastní překlad)

¹⁵⁹ ELZINGA, K.; HOGARTY, T.: *The Problem of Geographic Market Delineation Revisited : The Case of Coal*, s. 2 (vlastní překlad)

země.¹⁶⁰ „Země, které jsou součástí OECD, a tvoří asi 17 % světové populace¹⁶¹, spotřebují přibližně 60 % celkové světové výroby elektrické energie.“¹⁶²

Graf 2 Dlouhodobý vývoj spotřeby elektřiny v ČR (1919 - 2009)

Pramen: EGU Brno, ERÚ. Dostupné z: <http://www.cez.cz/cs/pro-media/cisla-a-statistiky/energetika-v-cr.html>

Z předchozího grafu je patrný rostoucí trend ve vývoji spotřeby elektrické energie. Z grafu je patrný mírný pokles poválečné spotřeby elektrické energie, po kterém ale opět dochází k strmému nárůstu spotřeby jak v domácnostech, tak v průmyslu. Další mírný pokles můžeme pozorovat v období od 1990 do 1994. Kdy původní hodnota spotřeby¹⁶³ v roce 1989 byla 62 349 GWh, a v roce 1992 byl propad téměř o 10 % na hodnotu 56 257 GWh. Tento propad mohl být způsoben jak celkovou transformací české ekonomiky, privatizací státního majetku tak i rozpadem Československé federativní republiky. Svůj podíl na tomto výkyvu mohla mít i rostoucí průměrná cena elektřiny za kWh domácností, která vzrostla o 20 %.¹⁶⁴ V roce 1995 byl ovšem mírný propad vyrovnán, rostoucí výroba ale nestačila na rychle rostoucí domácí spotřebu, a musela být tak vykompenzována větším dovozem elektrické energie. Což způsobilo poprvé od roku 1981 kladné saldo zahraničního obchodu s elektrickou energií. V následujícím roce spotřeba elektrické energie již překročila hodnoty z roku 1989. I přes mírné výkyvy a dynamicky rostoucí ceny energií, stále pokračující rostoucí tendence byla narušena krátkodobým propadem v roce 2009.¹⁶⁵ A to díky ekonomické stagnaci, která způsobila pokles průmyslové produkce, z čehož vyplývá pokles spotřeby energií v odvětví průmyslu a tím pádem poklesu spotřeby elektrické energie jako celku. Protože spotřeba na

¹⁶⁰ ČEZ, a.s. Dostupné z: http://www.cez.cz/edee/content/file/static/encyklopedie/vykladovy-slovník-energetiky/hesla/spotr_el_energ.html

¹⁶¹ OECD. Dostupné z: http://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=POP_FIVE_HIST

¹⁶² ČEZ, a.s. Dostupné z: http://www.cez.cz/edee/content/file/static/encyklopedie/vykladovy-slovník-energetiky/hesla/spotr_el_energ.html

¹⁶³ Brutto spotřeba elektrické energie

¹⁶⁴ ERÚ. Dostupné z: http://www.eru.cz/user_data/files/statistika_elektro/rocní_zprava/2001/index.html

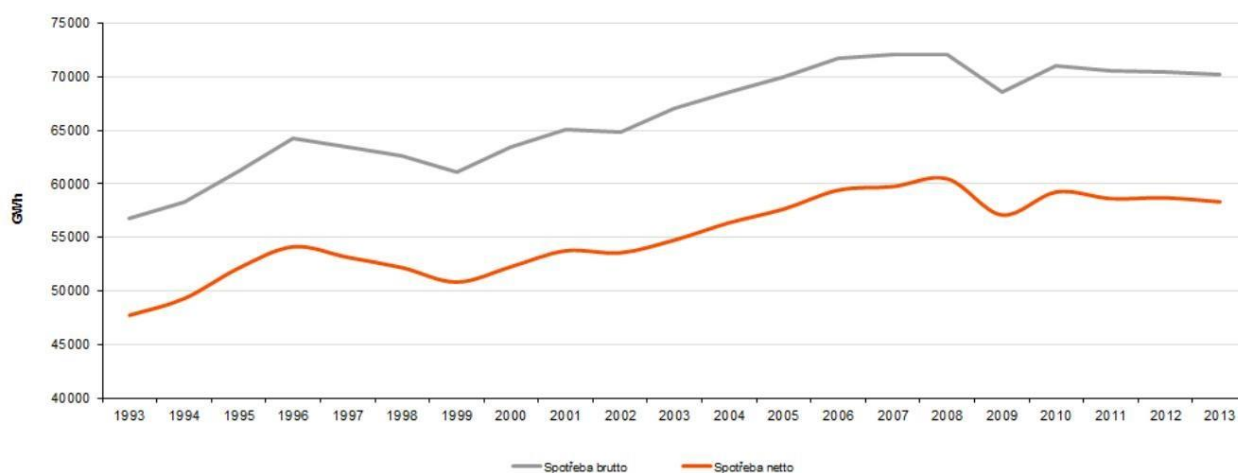
¹⁶⁵ ČSÚ. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/prumysl_energetika

průmyslové odvětví tvořila v roce 2009 téměř 30 %. Od roku 2006 spotřeba v odvětví průmyslu mírně klesala, až do období, kdy se tento pokles zastavil na nejnižší hodnotě 22 204 GWh.¹⁶⁶ Podle nejnovějších dat ERÚ, čistá spotřeba elektrické energie v roce 2013 v ČR mírně poklesla z 58 573 GWh na 58 660 GWh.¹⁶⁷

3.2 Spotřeba elektrické energie v ČR

V současné době je potřeba elektrické energie neodmyslitelně spjata s životem každého z nás. Celkem třetina spotřebované elektrické energie v České republice tvoří spotřebu sektoru průmyslu, podle kterého se odvíjí celková výše spotřebované energie. Ve spotřebě energií v průmyslu došlo od roku 2007 k propadu, kdy byla hodnota spotřebované energie nižší než v roce 2001, který způsobil celkový pokles spotřeby elektrické energie v České republice. Od roku 2010 ovšem dochází k obnově, a zaznamenáváme pomalý nárůst spotřebované energie.

Graf 3 Spotřeba elektřiny v ČR (1993-2013)

Pramen: EGU Brno, ERÚ. Dostupné z: <http://www.cez.cz/cs/pro-media/cisla-a-statistiky/energetika-v-cr.html>

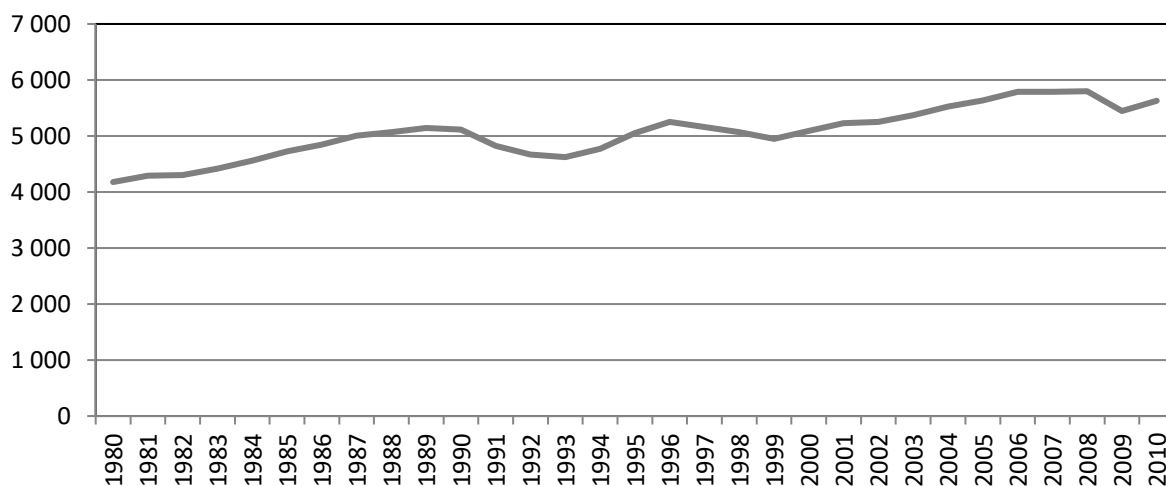
V současné době můžeme pozorovat zvýšení spotřeby energie především v odvětví dopravy. Za deset let se hodnota zvýšila téměř o 20 %. V roce 2001 činila spotřeba elektrické energie na dopravu 2 522 GWh a v roce 2012 byla spotřeba již 3 151 GWh. Naopak klesající tendence se projevila v zemědělství, ve kterém jako jediném odvětví hospodářství hodnota spotřebované energie klesá. Podíl domácností na spotřebě energie se v čase výrazně nemění. Nesmíme opomenout, že součástí spotřeby jsou provozní ztráty a ztráty při přepravě elektřiny, a náklady na samotný provoz elektráren a výrobu elektřiny.

¹⁶⁶ ERÚ, Roční zpráva o provozu ES ČR 2012

¹⁶⁷ <http://zpravy.kurzy.cz/361893-eru-spotreba-elektřiny-v-cr-loni-nepatrne-poklesla-vyvoz-i-dovoz-s-mirnym-poklesem-r-r-solarni/>

Při stále rostoucí spotřebě, roste samozřejmě i spotřeba elektrické energie celkem na jednoho obyvatele. I přes mírný propad na počátku 90. let průměrná spotřeba na obyvatele v České republice stále roste. V roce 2010 se stále pohybujeme se spotřebou 5 626 kWh na obyvatele.

Graf 4 Spotřeba elektřiny celkem na obyvatele v ČR (kWh)

Pramen: vlastní tvorba podle dat ERÚ

3.3 Dovoz elektrické energie

V předchozí kapitole byl popsán vývoj spotřeby a výroby elektrické energie v České republice. Pokud ale spotřeba převýší primární produkci, je nutné nahradit tento deficit dovozem primárních nebo odvozených produktů.¹⁶⁸ Primární energetické produkty zahrnují ropu, uhlí, zemní plyn, elektrická energie z jaderných, vodních a větrných elektráren, a z těchto primárních zdrojů se v transformačním zařízení vyrábí odvozené produkty. Výroba elektřiny v tepelných elektrárnách není považována za primární produkci.¹⁶⁹

Energetická závislost EU (27) na dovozu primárních energií, je značná. Aby uspokojila poptávku po primárních zdrojích energie, musela být v roce 2010 víc než polovina hrubé domácí spotřeby energie v EU, přesně 54,1 %, z dovezených zdrojů. Od roku 2003 je tak čistý dovoz energie do EU větší než primární produkce, a EU se stává čistým dovozcem, výjimkou je Dánsko, které k roku 2010 byl jediný stát v EU čistým vývozcem, a jeho míra energetické závislosti je tak záporná. Největší míra energetické závislosti je u surové ropy a zemního plynu. Česká republika se spolu s Estonskem, Rumunskem a Spojeným královstvím vymykají

¹⁶⁸ Eurostat. Dostupné z:

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Energy_production_and_imports/cs

¹⁶⁹ Eurostat. Dostupné z:

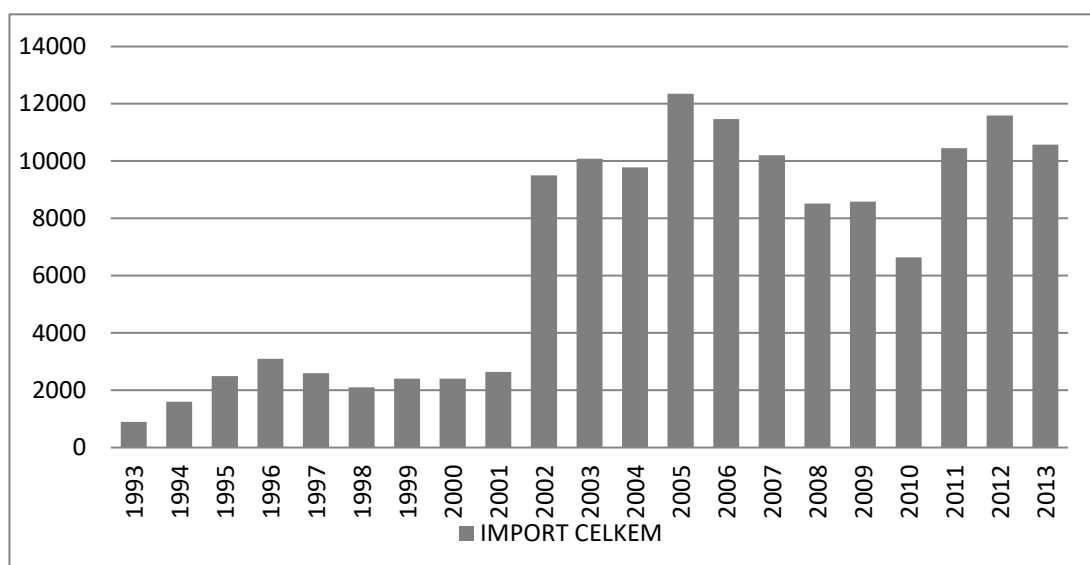
http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Energy_production_and_imports/cs

průměru a jako z jedné mála zemí, je jejich hranice dovezené energie pod 30 %. V opačné situaci je naopak Lucembursko, Kypr a Malta, jelikož jsou téměř zcela závislé na dovozu primární energie z nečlenských států.¹⁷⁰

Rizikem vysoké energetické závislosti je v případě Evropské unie, nízká diverzifikace, většina zdrojů pochází z několika málo států, a tím roste riziko budoucího nedostatku primárních energií.

Tyto údaje mohou být zavádějící, protože data o energetické závislosti států zahrnují všechny primární zdroje energií. Pokud se, ale zaměříme na samotnou elektrickou energii, zjistíme, že pro Českou republiku je situace přesně opačná. Se saldem zahraničního obchodu s elektrickou energií z roku 2013, -16 887,10 GWh, patříme k čistým vývozcům elektrické energie. Podle nejnovějších dat ERÚ klesla hodnota dovezené elektrické energie z 11 580 GWh na 10 570 GWh, a také hodnota vyvezené elektrické energie poklesla z 28 700 GWh na 27 440 GWh.¹⁷¹

Graf 5 Vývoj importu elektrické energie (GWh naměřené hodnoty)

Pramen: vlastní výroba podle dat ERÚ

Pokud dovoz elektřiny do ČR probíhá, potom je dovezená elektrická energie součástí českého energetického trhu.¹⁷² A konkuruje tak elektřině vyrobené na území ČR, především proto,

¹⁷⁰ Eurostat. Dostupné z:

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Energy_production_and_imports/cs

¹⁷¹ <http://zpravy.kurzy.cz/361893-eru-spotreba-elekriny-v-cr-loni-nepatrne-poklesla-vyvoz-i-dovoz-s-mirnym-poklesem-r-r-solarni/>

¹⁷² HAY, George; HILKE, John; NELSON, Philip. *Geographic market definition in an international context*, s.14 (vlastní překlad)

pokud není výrobce elektřiny v ČR schopen zabránit dovozu, potom nedokáže ani kvůli konkurenci zvýšit ceny nad konkurenční úroveň.¹⁷³

Vliv na výši importů elektřiny do ČR mají jak politická a regulační rozhodnutí České republiky, tak regulace ze strany EU. A to především o výši cel, kvót a omezení exportů a importů.¹⁷⁴ Dalším faktorem, který ovlivní hodnotu dovozu, mohou být transakční náklady. Nesmíme opomenout vliv směnného kurzu na vývoj přeshraničního obchodu. Pokud se změní kurz Eura vůči Kč, zdražují a zlevňují importy, a mění se výše exportů i importů, ovšem s jistým časovým zpožděním, a to především vůči smlouvám o dodávky stanovené určitý čas předem. Importy jsou také omezené přeshraniční kapacitou, kterou stále více ohrožuje rozvoj obnovitelné energie v Německu a Rakousku.¹⁷⁵

3.4 LIFO

Test „The little in from outside“ zjišťuje, zda jsou přeshraniční toky zboží, v tomto případě elektřiny, dostatečně významné, aby značili probíhající konkurenci mezi zúčastněnými zeměmi. Analyzujeme, zda se dovoz na spotřebě podílí v rámci stanovené prahové hodnoty. Podle již aplikovaných E-H testů¹⁷⁶, jsme stanovili silnější definici E-H testu, a to prahovou hodnotu pro výši importů na spotřebě 10 %.

Při zjišťování objemu importů jsem uvažovala naměřené hodnoty podle Energetického regulačního úřadu. Do ukazatele zahrneme celkový import elektrické energie, který zahrnuje import na úrovni 110kV, 220kV i 400kV, a celkovou brutto spotřebu, která zahrnuje spotřebu pro velkoobchodní i maloobchodní odběr. Z jaké země se dováží elektrická energie a kam vyváží, zatím nerozlišujeme. Pro výpočet ukazatele LIFO použijeme následující vzorec.

$$\text{LIFO} = \frac{\text{import celkem}}{\text{brutto spotřeba celkem}}$$

---

¹⁷³ HAY, George; HILKE, John; NELSON, Philip. *Geographic market definition in an international context*, s. 15 (vlastní překlad)

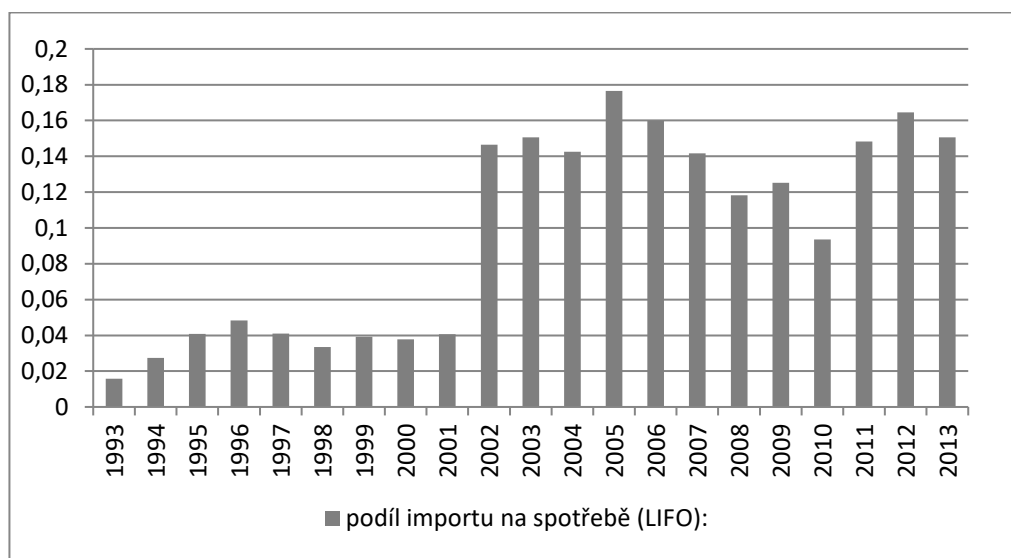
¹⁷⁴ HAY, George; HILKE, John; NELSON, Philip. *Geographic market definition in an international context*, s. 25 (vlastní překlad)

¹⁷⁵ Dostupné z: http://technet.idnes.cz/jak-se-pocita-cena-elektřiny-d12-tec-technika.aspx?c=A140204_234241_tec-technika_mla

¹⁷⁶ Viz. ELZINGA, K.; HOGARTY, T.: *The Problem of Geographic Market Delineation Revisited : The Case of Coal*.

Podle testování, byla v několika letech tato hranice překročena. Od roku 2002 se zvýšil objem importů (viz kapitola 3.3), a to přímo způsobilo nárůst hodnot statistiky LIFO, která od tohoto roku přesáhla stanovenou prahovou hodnotu 10 %. Dramatický nárůst importů a následné zvětšení hodnoty LIFO můžeme přičítat především již zmíněné probíhající liberalizaci vnitřního evropského trhu s elektrickou energií.

Graf 6 Vývoj ukazatele LIFO (1993-2013)

Pramen: vlastní výpočty

Silná definice E-H testu 90 %, která udává, zda 90 % spotřebované elektrické energie bylo z domácí výroby, tudíž zda dovezená elektřina nepřesáhla hranici 10 %. Z grafu je zřejmé, že tomu tak do roku 2002 bylo. Od roku 2002 se poměr elektřiny vyrobené v ČR, zmenšuje, a narůstá význam importů elektrické energie, které se podílí na domácí spotřebě z více jak 10 %. Kromě roku 2010, kdy hodnota LIFO byla mírně pod hranicí 10 % a to 9,4 %.

Podle zjištěných výsledků bychom mohli výši dovozů považovat za probíhající konkurenci mezi výrobci elektrické energie, což by mohlo vést k vymezení geografického relevantního trhu větší než je území České republiky. Což znamená, že při vymezení geografického relevantního trhu musíme rozšířit uvažovanou oblast o další oblasti, jelikož vymezený geografický trh není podle testu dostatečný, a provést test znovu, až do té doby kdy bude hranice splněna. Vliv na tento výsledek samozřejmě má liberalizace energetického trhu a společný vnitřní trh v zemích Evropy.

E-H test vysvětluje, že pokud je alespoň část spotřebovaného zboží v geografickém relevantním trhu importovaná z „venku“, značí to jeden relevantní trh.

Hodnoty ukazatele LIFO se pohybují kolem stanovené hranice 10 % dovozu na spotřebě. Otázkou tedy zůstává, zda není hranice 90 % moc silná, a neměli bychom prahovou hodnotu ukazatele LIFO snížit na 75 % domácí vyrobené elektřiny na domácí spotřebě, tudíž aby se importy podíleli na domácí celkové spotřebě max. z 25 %. V tomto případě by hodnota přeshraničního toků elektřiny a následná hodnota ukazatele LIFO nepřekročila danou hranici 25 % ani jeden rok.

Podle testů provedených Elzingem a Hogartym, které také zvažovali jaké výhody a nevýhody bude mít testování LIFO a LOFI na hranici 90 % a 75 %. Nejdříve zdůraznili použití prahové hodnoty 75 %, protože měli obavu, v případě použití hranice 90 %, ze stanovení nadměrně velkých geografických trhů. Nakonec, podle předešlých zkušeností zjistili, že hranice 90 % bude vhodnější. Tato hodnota také odráží fungování reálného světa a překrývání se trhů. Na rozdíl od využití hranice 75 %, která má ve výsledném relevantním trhu mezery¹⁷⁷, a vymezuje příliš úzké relevantní trhy, které musí být ve výsledku rozšířeny tak, aby zahrnovali také zahraniční nabídku.¹⁷⁸

Při použití E-H testu, se nejčastěji geografický relevantní trh vymezuje na základě hranice pro spotřebu domácích odběratelů, která je dovezena z jiných oblastí, ve výši 25 %. Pokud bude tato hranice překročena, znamená to, že byl uvažovaný relevantní trh stanoven příliš úzce, a je třeba uvažovanou oblast dále rozšířit, aby zahrnovala zahraniční výrobu a dodávky elektřiny do ČR ze zahraničí.¹⁷⁹

3.5 Export elektrické energie

Česká republika patří k jedné z mála zemí, které jsou čistým vývozcem elektrické energie. Podle nejnovějších dat ERÚ hodnota vyvezené elektrické energie sice mírně poklesla z 28 700 GWh na 27 440 GWh, ale stejně vyvážíme relativně velký podíl elektrické energie. V následujícím grafu může pozorovat vývoj vyvezené elektrické energie od roku 1993, přičemž celkový vývoz elektřiny byl až do roku 2000 zanedbatelný. Ale díky liberalizace energetického trhu, začal od roku 2000 celkový export nabývat vyšších hodnot.

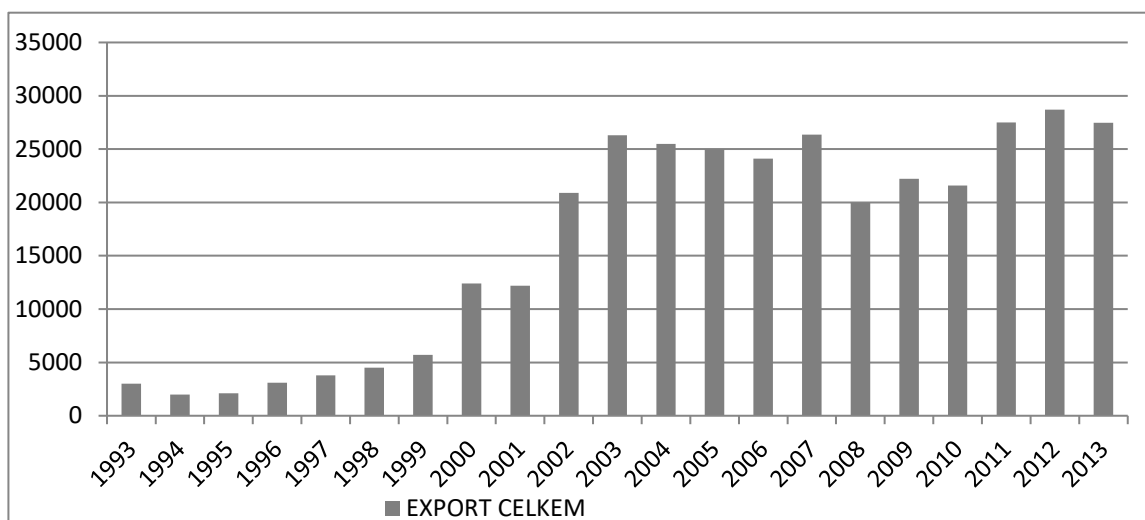
---

¹⁷⁷ ELZINGA, K.; HOGARTY, T.: *The Problem of Geographic Market Delineation Revisited : The Case of Coal*, s. 2 (vlastní překlad)

¹⁷⁸ HAY, George; HILKE, John; NELSON, Philip. *Geographic market definition in an international context*, s. 723, (vlastní překlad)

¹⁷⁹ HAY, George; HILKE, John; NELSON, Philip. *Geographic market definition in an international context*, s. 723 (vlastní překlad)

Graf 7 Vývoj exportu elektrické energie (GWh naměřené hodnoty)

Pramen: vlastní tvorba, podle dat ERÚ

3.6 LOFI

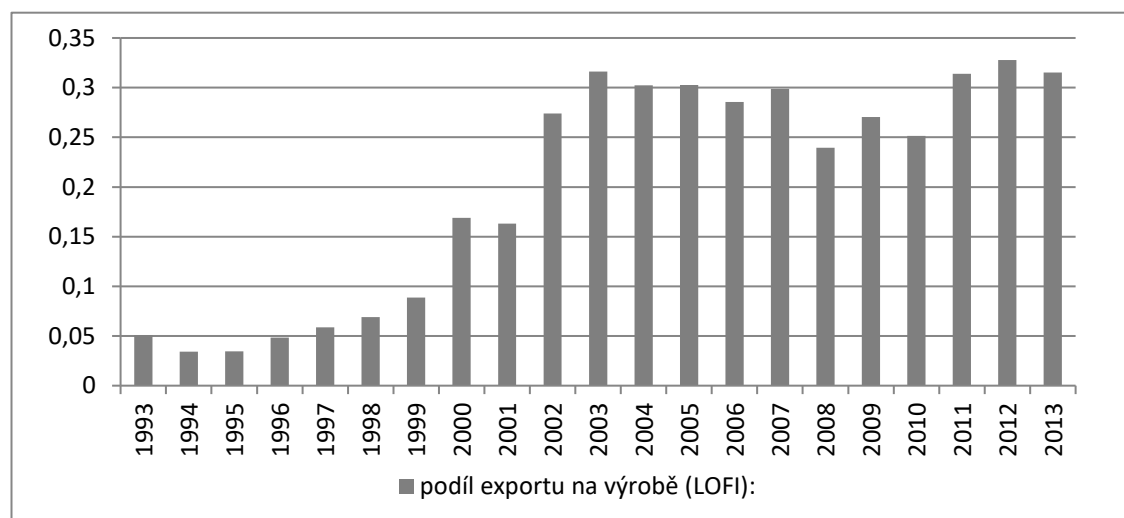
Pro vymezení relevantního trhu pomocí dat o přeshraničních tocích elektrické energie, je nezbytné se zaměřit také na stranu exportů elektrické energie. Proto využijeme ukazatel „Little out from inside“ (dále LOFI), který zjišťuje, zda objem exportované elektrické energie na vyrobené elektřině v ČR překračuje stanovenou hranici 10 %, která byla zvolena na základě předchozích aplikací E-H testu.

Opět jsme podle testu zjistili, že podíl exportované energie přesáhl od roku 2000 hranici 10 %. Oproti ukazateli LIFO je ale procentní podíl výraznější, v posledních deseti letech, několikrát dosáhl hranice 30 %. Což značí, že vyvezená elektrická energie, konkuruje elektřině, vyrobené na území státu kam plynou české exporty. Pro výpočet ukazatele je použitý následující vzorec.

$$\text{LOFI} = \frac{\text{export celkem}}{\text{výroba brutto celkem}}$$

Při zjišťování objemu exportů jsem uvažovala naměřené hodnoty podle Energetického regulačního úřadu. Do ukazatele jsem zahrнула celkový export elektrické energie, který zahrnuje export na úrovni 110kV, 220kV i 400kV, a celkovou brutto výrobu. Do jaké země je elektrická energie vyvážena, zatím nerozlišujeme.

Graf 8 Vývoj ukazatele LOFI (1993-2013)

Pramen: vlastní výpočty

Podle zjištěných výpočtů, činí podíl exportu elektrické energie na výrobě od roku 2000 více jak 10 %. Od roku 2002 činil poměr dokonce více jak 25 %, což převyšuje hranici ukazatele LOFI a splnění E-H testu, podle kterého by měl být geografický relevantní rozšířen o další území mimo ČR. Výsledné hodnoty LOFI, naznačují probíhající konkurenci mezi domácími a zahraničními subjekty.

Abychom mohli vymezit geografický relevantní trh přesně, musíme zjistit, z jakých států se nejvíce dováží a vyváží, což analyzujeme v následujících kapitolách.

3.7 Dílčí závěr

Aplikovaný test a stanovená prahová hodnota, jsou řadou autorů kritizovány za příliš konzervativní a také za vymezování příliš širokého geografického relevantního trhu, na základě izolované aplikace. Kritika se týká především vyhodnocení výsledků testů, kdy na základě relevantně nízkého přeshraničního toků zboží je určen příliš malý relevantní trh, oddělený od ostatních oblastí, i když cena převyšující konkurenční úroveň není udržitelná, a to z důvodů možného dovozu zboží na trh.¹⁸⁰ Další kritika se zabývá tolerantností testu, co se týče homogenity produktu. Pokud nejsou produkty vyráběné na domácím trhu a zahraničním totožné, homogenní, potom dovoz takového zboží, nemá vliv na tržní sílu domácích firem¹⁸¹, a analýza těchto dovozů je vzhledem ke zkoumání konkurence irelevantní.

Je důležitá interpretace výsledků testu. Pokud zahrnuje analýza mnoho výjimek a zjednodušujících předpokladů, může se interpretace jevit přeshraničního toku zboží a importu elektřiny jako významný faktor.¹⁸²

Otázkou zůstává, zda vývoj přeshraničních toků elektřiny může ovlivnit vymezení geografického relevantního trhu pro výrobu a dodávky elektrické energie. Podle zkušeností a již vymezených geografických relevantních trhů, je nejčastěji podle rozhodnutí ÚOHS nebo Evropské komise, trh výroby a velkoobchodu s elektřinou vymezován jako národní, tzn. v tomto případě jako území České republiky.¹⁸³

Pokud v tomto případě zestručníme předpoklady (E-H předpokládají nulové bariéry pro přeshraniční tok zboží), a zaměříme se pouze na vývoj a velikost přeshraničního obchodu s elektřinou a ostatní faktory nebudeme v tomto případě zohledňovat, potom výsledek této analýzy značí, že hodnota importů a exportů a následné ukazatele LIFO a LOFI potvrzují tezi o existenci konkurence a hospodářské soutěže na trhu výroby a dodávky elektrické energie mezi domácími a zahraničními subjekty.

---

¹⁸⁰ HAY, George; HILKE, John; NELSON, Philip. *Geographic market definition in an international context*, s. 723-724 (vlastní překlad)

¹⁸¹ HAY, George; HILKE, John; NELSON, Philip. *Geographic market definition in an international context*, s. 724 (vlastní překlad)

¹⁸² HAY, George; HILKE, John; NELSON, Philip. *Geographic market definition in an international context*, s. 723 (vlastní překlad)

¹⁸³ Viz rozhodnutí Evropské komise M.3440 EDP/ENI/GDP nebo M.3696 E.ON/MOL. Citováno podle Rozhodnutí ÚOHS, Č.j.:ÚOHS-S492/2011/KS-11155/2012/840/LBř, s. 9, odst. 43

Abychom se vyhnuli častým chybám zmiňovanými tvůrci testu¹⁸⁴, zahrnuli jsme do analýzy přeshraniční obchod s elektřinou v obou směrech, tedy vyváženou a dováženou elektrickou energií. Podle zjištěných výsledků a definice E-H testu, můžeme identifikovat geografický relevantní trh výroby a velkoobchodu s elektrickou energií větší než národní, alespoň na úrovni území států, jichž se vývoz a dovoz z České republiky týká.

Můžeme oponovat, že hranice 10 % je moc mírná, a trhy budou vymezeny příliš široce. Ale hodnoty u LOFI by splnili i vymezenou hranici 25 %, což značí více propojené území a užší geografický relevantní trh.

Cílem této práce je identifikovat podíl přeshraničního obchodu a na základě výsledků zhodnotit, zda je tento podíl možné považovat za indikativní důkaz o probíhající konkurenci mezi domácími a zahraničními subjekty na trhu. V předchozích kapitolách jsme aplikovali E-H test na trh výroby a velkoobchodu s elektrickou energií, přičemž výsledné hodnoty prokázali, že existují jisté přeshraniční toky elektřiny, které mohou naznačovat konkurenci mezi domácími a zahraničními subjekty. A tudíž bychom mohli na základě aplikovaného testu označit geografický relevantní trh za větší než národní, pravděpodobně jako území států, odkud se elektřina dováží a kam se vyváží.

---

¹⁸⁴ ELZINGA, K.; HOGARTY, T.: *The Problem of Geographic Market Delineation Revisited : The Case of Coal*, s. 5 (vlastní překlad)

4 Analýza rozhodovací praxe

Cílem práce je porovnat relevantní rozhodovací praxi soutěžních úřadů a porovnat rozsah přeshraničního obchodu s geografickým vymezením relevantního trhu. V této kapitole navážeme na předchozí kapitolu o analýze podílů dovozu elektrické energie na spotřebě, porovnáme jej s již vymezeným geografickým relevantním trhem podle Úřadu na ochranu hospodářské soutěže na případu o spojení soutěžitelů v energetickém odvětví.

Na základě argumentů ÚOHS k vymezení geografického trhu na příkladu relevantního trhu výroby a velkoobchodu s elektrickou energií, analyzujeme současnou rozhodovací praxi soutěžních úřadů, a porovnáme jimi vymezený trh s rozsahem přeshraničního toku elektřiny.

Tato práce se nezabývá povolením daného spojení a faktory, které k tomuto rozhodnutí přispěli, kromě vývoje obchodní toků přes hranice, a jejich vliv na vymezení geografického relevantního trhu.

Praktickou rozhodovací praxi soutěžních úřadů si ukážeme na případu spojení soutěžitelů ČEZ, a.s. a Energotrans, a.s., ke kterému by mělo dojít na základě „Smlouvy o koupi akcií společnosti Energotrans, a.s.“ uzavřené se společností Pražská teplárenská, jako prodávajícím, a v důsledku čehož by měla společnost ČEZ, a.s. 100% podíl na základním kapitálu a hlasovacích právech společnosti Energotrans, a.s. a získala by tak možnost rozhodujícího vlivu na činnost této společnosti, a tedy i tuto společnost ve smyslu § 12 odst. 4 zákona kontrolovat.¹⁸⁵ Ve správním řízení sp. zn. S492/2011/KS zahájené 10. 10. 2011 podle § 44 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů, a § 15 zákona č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů (zákon o ochraně hospodářské soutěže), ve znění pozdějších předpisů, v souladu s § 21 téhož zákona povolil Úřad pro ochranu hospodářské soutěže spojení soutěžitelů.¹⁸⁶

Při zjišťování možných negativních dopadů na hospodářskou soutěž, ÚOHS zjistil, že toto spojení vzbuzuje vážné obavy z narušení hospodářské soutěže na trhu výroby a velkoobchodu s elektrickou energií na území České republiky. Proto pokračoval v šetření případu a zjišťování dalších podstatných informací a skutečností.¹⁸⁷

---

¹⁸⁵ Rozhodnutí ÚOHS, Č.j.:ÚOHS-S492/2011/KS-11155/2012/840/LBř, s.3

¹⁸⁶ Rozhodnutí ÚOHS, Č.j.:ÚOHS-S492/2011/KS-11155/2012/840/LBř, s.1

¹⁸⁷ Rozhodnutí ÚOHS, Č.j.:ÚOHS-S492/2011/KS-11155/2012/840/LBř, s. 2-3

Při analýze relevantního trhu výroby a velkoobchodu s elektrickou energií musíme zahrnout celkovou elektřinu na trhu, tzn., jak elektřinu vyrobenou na území ČR, tak také dovezenou z okolních zemí, a velkoobchodní prodej obchodníkům, maloobchodním prodejcům i velkým odběratelům.¹⁸⁸

4.1 Charakteristika společnosti ČEZ, a.s.

Skupinu ČEZ, a.s. (dále ČEZ), můžeme označit za největší energetickou společnost na českém trhu s elektrickou energií, ať už se jedná o výrobu, distribuci či obchod s elektřinou. Společnost je vlastněna z téměř 70 % státem (Ministerstvo financí), zbylých 30 % je rozděleno mezi ostatní právnické a fyzické osoby.¹⁸⁹

Společnost ČEZ provozuje rozmanité druhy činností, a operuje na několika relevantních výrobních trzích¹⁹⁰:

- výroba a velkoobchod s elektrickou energií,
- obchod s elektrickou energií,
- maloobchodní dodávky elektrické energie,
- distribuce elektrické energie,
- projektování, výstavba, údržba a oprava energetických zařízení,
- oblasti poskytování podpůrných služeb elektrizační soustavy.¹⁹¹

Skupina ČEZ zahrnuje společnosti, které jsou podle činností formálně odděleny, a to na základě již zmíněného unbundlingu. Následující seznam zahrnuje jednotlivé společnosti skupiny ČEZ týkající se výroby, distribuce a obchodu ve střední Evropě.

---

¹⁸⁸ Rozhodnutí ÚOHS, Č.j.:ÚOHS-S492/2011/KS-11155/2012/840/LBř. s. 9, odst. 41

¹⁸⁹ ČEZ, a.s. Dostupné z: <http://www.cez.cz/cs/o-spolecnosti/cez/struktura-akcionaru.html>

¹⁹⁰ Působí na více trzích, ale ty nejsou vzhledem na cíli práce relevantní.

¹⁹¹ Rozhodnutí ÚOHS, Č.j.:ÚOHS-S492/2011/KS-11155/2012/840/LBř. s. 7

Konsolidační celek Skupina ČEZ k 31. 12. 2012

Distribuce a prodej Střední Evropa

CEZ Magyarország Kft.
CEZ Slovensko, s.r.o.
CEZ Trade Polska sp. z o. o.
ČEZ Distribuce, a. s.
ČEZ Prodej, s.r.o.

Těžba Střední Evropa

CEZ International Finance B. V.
Severočeské doly a.s.
LOMY MOŘINA spol. s r.o. *)

Ostatní Střední Evropa

Centrum výzkumu Řež s.r.o.
CEZ Finance Ireland Ltd.
CEZ International Finance Ireland Ltd.
CEZ Polska sp. z o. o.

ČEZ Distribuční služby, s.r.o.
ČEZ Energetické služby, s.r.o.
ČEZ ENERGOSERVIS spol. s r.o.
ČEZ ICT Services, a. s.
ČEZ Logistika, s.r.o.
ČEZ Měření, s.r.o.
ČEZ Správa majetku, s.r.o.
ČEZ Zákaznické služby, s.r.o.
PRODECO, a.s.
SD - 1.strojírenská, a.s.
SD - Autodoprava, a.s.
SD - Kolejová doprava, a.s.
SD - KOMES, a.s.
SD - Rekultivace, a.s.
STE - obchodní služby spol. s r.o. v likvidaci
ŠKODA PRAHA a.s.
ŠKODA PRAHA Invest s.r.o.
ÚJV Řež, a. s.

Na výrobě elektrické energie se v roce 2010 ČEZ podílel ze 70 %¹⁹², přičemž stále větší podíl zaujímá výroba elektřiny z jaderných elektráren. V roce 2010 ještě 50 % výroby elektřiny pocházelo z uhelných elektráren, a 46 % z elektráren jaderných.¹⁹³ V roce 2013 se ovšem poměr paliv využívaných k výrobě elektřiny otočil, kdy 62 % elektřiny pochází z jaderných elektráren.¹⁹⁴

Podíl společnosti ČEZ na trhu výroby a velkoobchodu s elektrickou energií v ČR činil v roce 2010 [65-75] %. Na trhu obchodování s elektrickou energií na území ČR dosáhl v roce 2010 tržní podíl hodnoty [35-45] %. Na trhu dodávek elektrické energie konečným zákazníkům na území ČR tvořil v roce 2010 průměrný podíl ČEZ [35-45] %, pokud rozlišíme dodávky velkým, středním a malým zákazníkům, tržní podíl ČEZ se různí. Na trhu dodávek velkým a středním odběratelům činil v roce 2010 tržní podíl [25-35] %, v segmentu dodávek pro malé odběratele, činil tržní podíl [55-65] %. Trhy distribuce elektrické energie jsou rozděleny třem velkým distribučním společnostem, ČEZ, a.s., PRE distribuce, a.s. a skupině E. ON. Proto společnost ČEZ je v monopolním postavení na území deseti krajů.¹⁹⁵

¹⁹² Data z roku 2010, ERU, výroční zpráva str. 4

¹⁹³ ČEZ, a.s. Dostupné z: <http://www.cez.cz/cs/odpovedna-firma/zivotni-prostredi/informace-dle-energetickeho-zakona-c458-2000-sb/2010/podil-zdroju-elektřiny.html>

¹⁹⁴ ČEZ, a.s. Dostupné z: <http://www.cez.cz/cs/odpovedna-firma/zivotni-prostredi/informace-dle-energetickeho-zakona-c458-2000-sb/2013/podil-zdroju-elektřiny.html>

¹⁹⁵ Rozhodnutí ÚOHS, Č.j.:ÚOHS-S492/2011/KS-11155/2012/840/LBř. s.19-22,viz. Mapa distribučních sítí v kapitole 2.1. Rozložení sítí nekopíruje přesně hranice krajů.

Obavy z narušení hospodářské soutěže jsou relevantní pouze na trhu výroby a velkoobchodu s elektrickou energií, a to z důvodu vysokého tržního podílu a z jejího dominantního postavení na daném trhu.¹⁹⁶

Na ostatních trzích spojené s elektrickou energií, obavy nejsou a to díky nízkému, nebo stabilnímu tržního podílu, nebo řadě konkurenčních subjektů operujících na daném relevantním trhu.¹⁹⁷

4.2 Charakteristika společnosti Energotrans, a.s.

Společnost Energotrans, a.s. je výrobcem tepelné energie, kterou dodává společností Pražská teplárenská a Teplo Neratovice, s.r.o.¹⁹⁸, „Provozuje elektrárnu EMĚ I, která se nachází v areálu mělnické elektrárny, společně s EMĚ II (2 x 110 MW) a EMĚ III (1 x 500 MW).“¹⁹⁹

Při výrobě tepelné energie, na niž se společnost Energotrans zaměřuje, vyrábí i elektrickou energii jako vedlejší produkt. Působí tak v oblastech:

- výroby elektrické energie,
- obchodu s elektrickou energií,
- maloobchodních dodávek elektrické energie,
- oblasti poskytování podpůrných služeb elektrizační soustavy.²⁰⁰

Podíl společnosti Energotrans, a.s. na trhu výroby a velkoobchodu s elektrickou energií v ČR činil v roce 2010 [0-5] %. Na trhu obchodování s elektrickou energií na území ČR dosáhl v roce 2010 tržní podíl hodnoty [0-5] %. Na trhu dodávek elektrické energie konečným zákazníkům společnost Energotrans nepůsobila, jediným odběratelem této společnosti byla firma Teplo Neratovice, která také spadala pod kontrolu Pražské teplárenské.²⁰¹

¹⁹⁶ Rozhodnutí ÚOHS, Č.j.:ÚOHS-S492/2011/KS-11155/2012/840/LBř. s. 34

¹⁹⁷ Rozhodnutí ÚOHS, Č.j.:ÚOHS-S492/2011/KS-11155/2012/840/LBř. s. 18-22

¹⁹⁸ Rozhodnutí ÚOHS, Č.j.:ÚOHS-S492/2011/KS-11155/2012/840/LBř. s. 6

¹⁹⁹ ČEZ, a.s. Dostupné z: <http://www.cez.cz/cs/o-spolecnosti/skupina-cez/spolecnosti-skupiny-cez-v-cr/energotrans/profil-spolecnosti.html>

²⁰⁰ Rozhodnutí ÚOHS, Č.j.:ÚOHS-S492/2011/KS-11155/2012/840/LBř. s. 7

²⁰¹ Rozhodnutí ÚOHS, Č.j.:ÚOHS-S492/2011/KS-11155/2012/840/LBř. s. 21

4.3 Rozhodnutí ÚOHS

Rozhodnutí ÚOHS o povolení spojení soutěžitelů podle § 16 odst. 5 zákona č. 143/2001 Sb. podložil úřad několika argumenty. Při zjišťování skutečností, zda bude mít toto spojení negativní dopad na hospodářskou soutěž v energetickém odvětví, nebo zda posílí dominantní postavení společnosti ČEZ, vymezil úřad relevantní trh, na kterém existují jisté obavy z narušení soutěže, jako trh na výrobu a velkoobchod s elektrickou energií.

Při vymezování teritoriální stránky relevantního trhu, si vzal příklad z již uskutečněných případů²⁰² a zaměřil se na analýzu celkového prostředí a fungování trhu s elektrickou energií, kde došlo k několika významným změnám. Jak již bylo několikrát zmíněno, trh výroby a velkoobchod s elektrickou energií, byl v souladu s Evropskou legislativou *„liberalizován a nyní na něm působí řada výrobců s tím, že volba dodavatele, včetně nákupu a prodeje elektrické energie není legislativně omezena jen na území konkrétního státu EU, ale elektrickou energii lze dle legislativy nakupovat na území celé EU.“*²⁰³ S liberalizací je spojena také změna systému obchodování s elektřinou, kdy se začalo obchodovat prostřednictvím energetické burzy PXE, která nahradila obchodování prostřednictvím aukcí, a rostoucí objem obchodované elektrické energie.²⁰⁴

Hlavní změnou spojenou s vývojem přeshraničního obchodu je navyšování objemu přeshraničních kapacit pro přenos elektrické energie, a tyto přeshraniční kapacity nepředstavují podle úřadu omezení (bariéru) obchodu s elektrickou energií. Objem přeshraničních kapacit a samotný přeshraniční tok elektřiny probíhal především mezi Českou republikou a Slovenskem, a Českou republikou a Spolkovou republikou Německo.²⁰⁵ Podle účastníků řízení o spojení soutěžitelů, by měl být geografický trh vymezen na základě těchto přeshraničních obchodů, tudíž jako území České a Slovenské republiky a Spolkové republiky Německo.²⁰⁶

4.3.1 Argumenty ÚOHS

Soutěžní úřad na základě tržních podílů zúčastněných stran odhadl základní pojetí o struktuře relevantního trhu výroby a velkoobchodu s elektrickou energií, a dále založil svou analýzu geografického trhu na analýze celkových dovozů elektrické energie na území České

²⁰² Viz například rozhodnutí Evropské komise M.3440 EDP/ENI/GDP nebo M.3696 E.ON/MOL

²⁰³ Rozhodnutí ÚOHS, Č.j.:ÚOHS-S492/2011/KS-11155/2012/840/LBř. s. 9

²⁰⁴ Rozhodnutí ÚOHS, Č.j.:ÚOHS-S492/2011/KS-11155/2012/840/LBř. s. 9, odst. 45-47

²⁰⁵ Rozhodnutí ÚOHS, Č.j.:ÚOHS-S492/2011/KS-11155/2012/840/LBř. s. 10, odst. 48

²⁰⁶ Rozhodnutí ÚOHS, Č.j.:ÚOHS-S492/2011/KS-11155/2012/840/LBř. s. 10

republiky, a podílu celkových dovozů na trhu výroby a velkoobchodu s elektrickou energií, kdy zjišťoval zahraniční konkurenční subjekty spojujících se stran.

Šetření případu bylo zahájeno v roce 2011, a ÚOHS se tam zaměřil na analýzu dovozů z let 2008-2010. Podle zjištění ÚOHS většina elektrické energie na trhu pochází z výroby českých výrobců elektrické energie (elektrárny na území ČR). ÚOHS analyzoval dovozy ze Slovenska a Německa z let 2008-2010.

Podle následující tabulky je zřejmé, že podíl celkových dovozů na trhu bez ohledu na to, z jaké země pochází, se pohybují kolem hranice 10 %, co se týče podílů jednotlivých zemí, samotné dovozy elektřiny ze Slovenska a Německa, nepřekročili 2 %. Dovozy z Polska a Slovenska v této analýze zohledněny nebyly.²⁰⁷

Tabulka 3 Celkové dovozy elektrické energie do ČR a jejich podíl na prodeji na relevantním trhu výroby a velkoobchodu s elektrickou energií (2008-2010)

Dovozy	2008		2009		2010	
	GWh	Podíl na trhu (%)	GWh	Podíl na trhu (%)	GWh	Podíl na trhu (%)
Dovozy celkem	8 524	10,0	8 234	9,8	6 682	7,8
Dovozy z SVK	230	0,3	140	0,2	370	0,4
Dovozy ze SRN	1 330	1,6	970	1,2	560	0,7

Pramen: Rozhodnutí ÚOHS, Č.j.:ÚOHS-S492/2011/KS-11155/2012/840/LBř, s. 10

Ve spojení s přeshraničními toky elektřiny a rozsah relevantního trhu, analyzovali také podíl dovozů elektrické energie na celkové spotřebě elektrické energie v ČR. A zjistili, že většina celkové spotřebované elektrické energie pochází z výroby na území ČR. Podle jejich výpočtů se dovozy elektřiny podílí relativně malou částí, ale nepovažovali je za významné a nezahrnuli tak ostatní území do geografického relevantního trhu. A podle jejich názoru z objemu dovozu z území Slovenské republiky a Spolkové republiky Německo vyplývá, že tyto přeshraniční toky elektřiny nepředstavují konkurenční tlak na domácí výrobce elektřiny.

²⁰⁷ Z veřejně dostupných zdroj není zřejmé proč Polsko a Rakousko z analýzy opomenuli.

Tabulka 4 Podíl dovozů elektřiny na spotřebě ČR (2008-2010)

	2008	2009	2010
Celková spotřeba v ČR (GWh)	65621	61994	64543
Dovozy celkem (%)	13,0	13,3	10,3
Dovozy z SVK (%)	0,4	0,2	0,6
Dovozy ze SRN (%)	2,0	1,6	0,9

Pramen: Rozhodnutí ÚOHS, Č.j.:ÚOHS-S492/2011/KS-11155/2012/840/LBř, s. 11

Výsledek jejich analýzy obhájí velikostí a objemem dodávek elektrické energie ze Slovenska a ze Spolkové republiky Německo. Aby bylo možné považovat dovoz elektřiny (nebo jakéhokoli jiného zboží) za konkurenci domácí výrobě, musí docházet k faktickým dodávkám zboží přes hranice ve větším než nepatrném množství, už ale toto množství dále nespécifikují.²⁰⁸ Takže i přes existenci fyzických dodávek elektřiny přes hranice, úřad vymezil geografický relevantní trh jako území České republiky. Zavádějícím se tak může zdát, opomenutí dovozů z ostatních států, které tvoří větší část dovezené elektřiny, a to především z Polska, přes přeshraniční profil ČEPS/PSE.

Při vymezování geografického relevantního trhu vzal ÚOHS také v úvahu charakteristické vlastnosti a znaky uvažovaného energetického trhu, a to především liberalizaci a její vliv na následné zjednodušené obchodování a přeshraniční přenos elektrické energie,²⁰⁹ a následnému rostoucímu objemu zobchodované elektrické energie. Což způsobilo, že na trhu působí mnoho subjektů, jejichž činnost se neomezuje jen na území daného státu, ale na celé území Evropské unie. Díky rozvoji technických kapacit přeshraničního obchodu, ale nejsou omezené přeshraniční kapacity podle ÚOHS překážkou pro soutěžní prostředí.²¹⁰

²⁰⁸ Viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze den 6.9.2011, sp.zn. 5 Afs 52/2010. Dostupné z: http://www.nssoud.cz/files/SOUDNI_VYKON/2010/0052_5Afs_100_20110909084729_prevedeno.pdf

²⁰⁹ Viz. Kapitola 2.3. a 2.4.

²¹⁰ Rozhodnutí ÚOHS, Č.j.:ÚOHS-S492/2011/KS-11155/2012/840/LBř. s. 10, odst. 45-48

4.4 Vymezení geografického relevantního trhu na základě přeshraničního obchodu

Na případu vymezení geografického relevantního trhu uvedeného v předchozí kapitole, porovnáme vymezený trh podle ÚOHS s rozsahem přeshraničního toku elektrické energie. Celková elektrická energie na trhu je součet vyrobené elektřiny na území ČR a celkový dovoz elektřiny ze zahraničí. Pokud prozkoumáme podíl celkových dovozů na trhu, v letech 2011-2012, kdy probíhalo šetření soutěžního úřadu, vidíme, že se hodnota stále pohybuje kolem 10 %, ovšem významnou část tohoto podílu tvoří dovozy z Polska, které ÚOHS při svém rozhodování nezohlednil, necelých 8 % na trhu s elektřinou.²¹¹

Tabulka 5 Celkové dovozy elektrické energie do ČR a jejich podíl na prodejkách na relevantním trhu výroby a velkoobchodu s elektrickou energií (2011-2013)

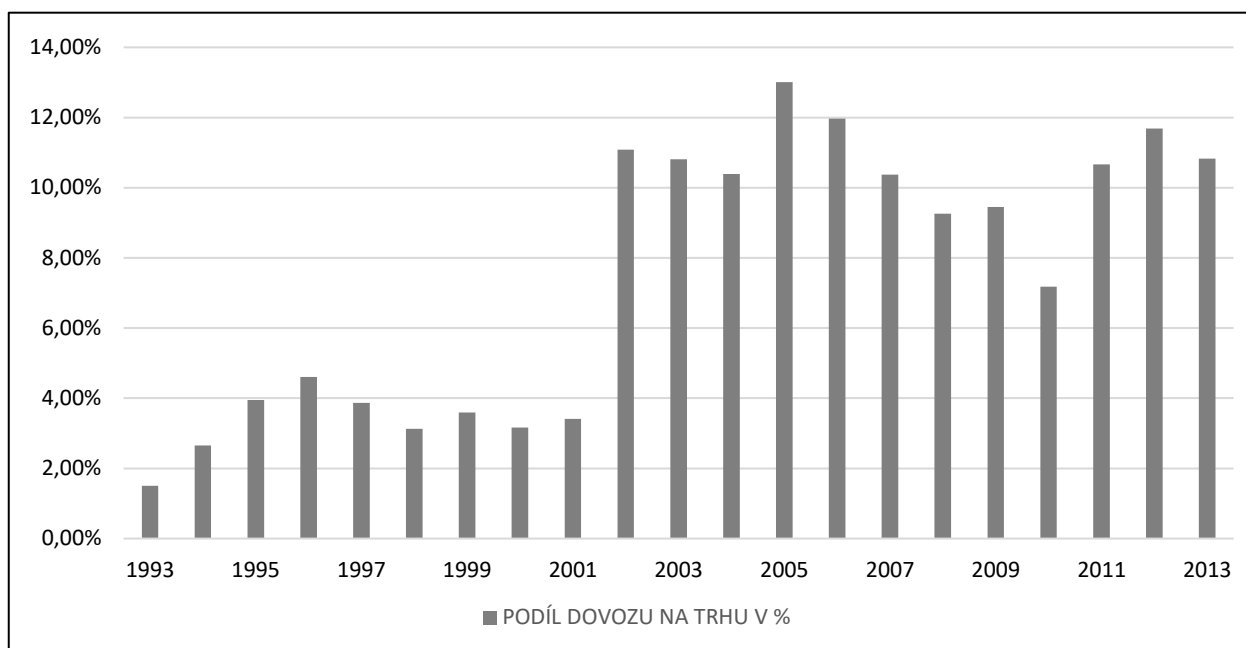
	2011		2012		2013	
	GWh	Podíl na trhu (%)	GWh	Podíl na trhu (%)	GWh	Podíl na trhu (%)
Dovozy celkem	10456,8	10,7	11587,0	11,7	10571,0	10,8
Dovozy ze Slovenska	226,9	0,2	28,0	0,1	195,3	0,2
Dovozy z Německa	1883,0	1,9	2667,0	2,7	2448,0	2,5
Dovozy z Polska	7492,3	7,6	7845,0	7,9	6873,7	7,0
Dovozy z Rakouska	86,1	0,1	51,1	0,1	84,0	0,1

Pramen: vlastní výpočty

Stejně tak můžeme i v následujícím grafu pozorovat, že již od roku 2002 tvoří dovozy na trhu s elektrickou energií podíl pohybující se kolem 10 %, kromě propadu v roce 2010, kdy hodnota dovozů na trhu klesla přibližně na 7 %.

²¹¹ Rozhodnutí ÚOHS, Č.j.:ÚOHS-S492/2011/KS-11155/2012/840/LBř. s. 10

Graf 9 Podíl dovozu na trhu (%)

Pramen: vlastní výpočty

Pokud se zaměříme opět na E-H test a ukazatel LIFO, již v předchozí kapitole jsme zjistili, že od roku 2002, přesáhla hodnota celkového dovozu do ČR na spotřebě uvažovanou hodnotu 10 %.

Statistiku LIFO nyní použijeme i pro toky elektřiny z jednotlivých států. Podle dat o fyzickém toku elektřiny přes přeshraniční profily na území České republiky, probíhal v letech 2011-2013 největší tok elektřiny především z Polska, ze sítě PSE, kdy jako jediný dovoz z jednoho státu překročil hranici 10 %. Z rakouské distribuční sítě APG, jsou importy elektrické energie do ČR zanedbatelné, stejně tak dovoz elektřiny ze slovenské sítě SEPS, kde se celkový podíl na spotřebě pohybuje do 1 %. Podíl dovozů elektřiny z německých sítí 50HzT a TenneT, činí dohromady necelá 4 %, což je podle E-H testu nevýznamný tok zboží, který neznačí probíhající konkurenci mezi ČR a sousedními státy. Což podle kritérií E-H testu, můžeme interpretovat, jako probíhající konkurenci pouze mezi českými a polskými výrobci a obchodníky na trhu výroby a velkoobchodu s elektrickou energií a tvoří tak jeden geografický relevantní trh.

Tabulka 6 Hodnota LIFO (2008-2013)

LIFO	Rakousko	Polsko	Slovensko	Německo	
	APG	PSE	SEPS	50HzT	TenneT
2013	0,0012	0,0979	0,0028	0,0339	0,0010
2012	0,0007	0,1113	0,0004	0,0369	0,0009
2011	0,0012	0,1062	0,0032	0,0262	0,0005
2010	0,0035	0,0697	0,0051	0,0070	0,0010
2009	0,0038	0,0870	0,0020	0,0133	0,0007
2008	0,0008	0,0817	0,0032	0,0181	0,0002

Pramen: vlastní výpočty

Při analýze podílu dovozu na spotřebě v letech 2011-2013 je zřejmé, že se podíl dovezené elektřiny na trhu stále zvětšuje, a během sledovaného období se pohybuje dokonce kolem 15 %. Přičemž opět největší podíl tvoří dovozy elektřiny z Polska, které se sami o sobě pohybují kolem hranice 10 %.

Tabulka 7 Podíl dovozů elektřiny na spotřebě ČR (2011-2013)

	2011	2012	2013
Celková spotřeba v ČR (GWh)	70516,5	70453,3	70177,4
Dovozy celkem (%)	14,8	16,4	15,1
Dovozy ze Slovenska (%)	0,3	0,0	0,3
Dovozy z Německa (%)	2,7	3,8	3,5
Dovozy z Polska (%)	10,6	11,1	9,8
Dovozy z Rakouska (%)	0,1	0,1	0,1

Pramen: vlastní výpočty

Z těchto výsledků a porovnání dovozů do ČR a spotřebované elektrické energie na území ČR, můžeme vyvodit závěr, že celková dovezená elektrická energie ze zahraničí na území ČR, je podle E-H testu znakem konkurence. Při zohlednění dovozů z jednotlivých států, můžeme konstatovat, že dovozy z Polska mohou značit probíhající konkurenci na trhu výroby a velkoobchodu s elektrickou energií, ale dovoz z ostatních zemí je zanedbatelný, a nemůžeme ho brát jako znak probíhající hospodářské soutěže na trhu a nepředstavují tlak na subjekty na trhu výroby a velkoobchodu s elektrickou energií.

Aby byla analýza kompletní. Musíme při vymezení geografického relevantního trhu pomocí E-H testu a pomocí dat o přeshraničním obchodu s elektřinou, zahrnout také informace o vývozech elektřiny do zahraničí, a jejich podíl na vyrobené elektřiny na území ČR. ²¹² Tedy jaký podíl vyrobené elektrické energie v elektrárnách na území ČR je exportován do zahraničí.

Tabulka 8 Hodnota LOFI (2008-2013)

LOFI	Rakousko	Polsko	Slovensko	Německo	
	APG	PSE	SEPS	50HzT	TenneT
2013	0,1207	0,0020	0,0845	0,0163	0,0917
2012	0,1177	0,0007	0,1132	0,0094	0,0866
2011	0,1145	0,0003	0,0876	0,0195	0,0880
2010	0,0762	0,0013	0,0568	0,0340	0,0754
2009	0,0830	0,0016	0,0724	0,0281	0,0772
2008	0,0639	0,0003	0,0702	0,0172	0,0778

Pramen: vlastní výpočty

Z výsledných hodnot ukazatele LIFO je evidentní, že Rakousko od roku 2011 překročilo stanovenou hranici E-H testu 10 % a můžeme tudíž naznačit, že mezi Českou republikou a Rakouskem dochází k dostatečně velkému přeshraničnímu obchodu a můžeme tak považovat tato území za jeden relevantní trh. Stejně tak v roce 2012 splňuje danou hranici také Slovensko. Pokud bychom uvažovali Německo jako jedno území, nerozdělené distribučními sítěmi 50HzT a TenneT, mohli bychom prohlásit, že i Německo jako celek, splňuje kritéria E-H testu, a jedná se tak o součást jednoho geografického relevantního trhu.

Z následující tabulky i výsledků LOFI testu je zřejmé, že největší část exportované elektrické energie, které je vyrobená na území ČR vyvážíme do Rakouska, Německa a Slovenska. Naopak Polsko tvoří na exportu elektřiny zanedbatelnou část, a hodnota vývozu do Polska nepřekračuje 1 %.

²¹² ELZINGA, K.; HOGARTY, T. *Problem of Geographic Market Delineation in Antimerger Suits*. s. 72-74 (vlastní překlad)

Tabulka 9 Podíl vyvezené elektřiny na výrobě v ČR (2011-2013)

	2011	2012	2013
Celková výroba v ČR (GWh)	87 560,60	87 573,70	87 064,90
Vývozy celkem (%)	31,0	32,8	31,5
Vývozy na Slovensko (%)	8,7	11,3	8,5
Vývozy do Německa (%)	10,7	9,6	10,8
Vývozy do Polska (%)	0,0	0,1	0,2
Vývozy do Rakouska (%)	11,5	11,8	12,1

Pramen: vlastní výpočty

4.5 Dílčí závěr

Na základě aplikovaného E-H testu a zjištěných podílů přeshraničního obchodu na spotřebě elektřiny v ČR a na vyrobené elektřině na území ČR můžeme porovnat velikost vymezeného geografického relevantního trhu podle ÚOHS s rozsahem přeshraničního obchodu s elektrickou energií.

V uvedeném případě, ÚOHS vymezil relevantní geografický trh výroby a velkoobchodu elektrické energie jako území České republiky. Jeho analýza byla založena jak na vývoji přeshraničního obchodu, tak zahrnovala i ostatní faktory.

Pokud aplikujeme při vymezení geografického relevantního trhu E-H test, a oprostíme se od ostatních faktorů, můžeme prohlásit, že se vymezené trhy liší. Pokud využijeme při E-H testu obě části přeshraničních obchodů, tzn. dovozy i vývozy, potom nám data o přeshraničním toku elektřiny umožní odhadnout geografické relevantní trhy.²¹³

Závěrem analýzy můžeme prohlásit, že stanovená kritéria podle E-H testu, prahová hodnota 10 %, je u ukazatele LIFO splněna a podíl přeshraničního obchodu je větší než 10 % (jak celkově, tak i samostatně v případě Polska), což značí, že by relevantní trh měl být vymezen širěji než území České republiky, ale mohli bychom do relevantního trhu zahrnout také území Polska. Stejný závěr můžeme vynést i u ukazatele LOFI, který zohlednil podíl exportů na vyrobené elektřině.

²¹³ ELZINGA, K.; HOGARTY, T.: *The Problem of Geographic Market Delineation Revisited : The Case of Coal*. s. 16 (vlastní překlad)

Tedy, že objem exportované energie byl v uvažovaném období natolik významný, že můžeme prohlásit, že geografický relevantní trh, by měl být vymezen širěji, než jen území České republiky. Celkové vývozy vyrobené elektrické energie v ČR se pohybují kolem hodnoty 30 %, a překračují tak silnější hranici E-H testu 25 %. Pokud se zaměříme na jednotlivé profily, vidíme, že se podíl jednotlivých států, kromě Polska, pohybuje kolem hranice 10 %.

Pokud zhodnotíme zveřejněné výsledky podle soutěžního úřadu z let 2008-2010 vidíme, že se úřad zaměřil pouze na stranu dovozů elektrické energie a nezahrnul do své analýzy některé státy. Hodnoty, které zveřejnil ve svém rozhodnutí, prokázali, že se podíl dovozu elektřiny na spotřebě pohyboval v rozmezí 10-13 %, a překročili tak stanovenou hranici E-H testem, tudíž bychom uvažované oblasti, mohli prohlásit za jeden relevantní trh, a v následujícím kroku bychom museli rozšířit uvažovanou oblast o další území.

Chybou, které se při vymezení geografického trhu soutěžní úřad dopustil, a před kterou varují i Elzinga a Hogarty²¹⁴ je opomenutí ostatních faktorů a zaměření se pouze na jeden faktor, který může přispět k nepřesnému vymezení relevantního trhu. Takové chyby se úřad dopustil, když se při analýze přeshraničních toků zaměřil pouze na vývoj a hodnotu dovezené elektrické energie a zcela opomenul význam exportované elektřiny do zahraničí. Také při počáteční analýze neprovedl ÚOHS analýzu cen a cenových rozdílů, které považuje za jeden z faktorů, které mohou pomoci nastínit představu o situaci na trhu a vztahů mezi subjekty.²¹⁵

---

²¹⁴ ELZINGA, K.; HOGARTY, T. *Problem of Geographic Market Delineation in Antimerger Suits*. s. 72-74 (vlastní překlad)

²¹⁵ ÚŘEDNÍ VĚSTNÍK EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ: *Sdělení komise o definici relevantního trhu pro účely práva hospodářské soutěže Společenství (97/C 372/03)* s. 159, odst. 28

ZÁVĚR

Cílem předložené diplomové práce je porovnat rozsah přeshraničního obchodu s geografickým vymezením relevantního trhu. Na základě takto vymezeného cíle jsme podle zjištěných dat identifikovali objem přeshraničního obchodu s elektrickou energií, a jeho podíl na spotřebě elektrické energie a výrobě elektrické energie na území České republiky. Analyzovali jsme, zda můžeme tyto podíly považovat za důkaz o konkurenčním chování mezi domácími a zahraničními subjekty. Pomocí Elzinga-Hogarty testu jsme tak zjistili, že podíl přeshraničního obchodu s elektrickou energií na spotřebě a výrobě splnil stanovená kritéria. Podle zjištěných výsledků podíl dovozu elektrické energie na spotřebě i podíl vývozu vyrobené elektřiny překračuje od roku 2002 stanovenou hranici 10 %. Podíl vyvezené elektrické energie překračuje dokonce hranici 25 % a značí tak probíhající konkurenci mezi domácími a zahraničními subjekty, geografický relevantní trh by tak měl být stanoven širěji než jako území České republiky.

Při posouzení rozhodovací praxe soutěžního úřadu jsme se řídili rozhodnutím vydaným ÚOHS o spojení soutěžitelů na trhu výroby a velkoobchodu s elektrickou energií, podle kterého jsme popsali rozhodnutí o velikosti vymezeného trhu soutěžním úřadem. Na základě výsledků předchozí analýzy jsme porovnali velikost vymezeného geografického relevantního trhu Úřadem na ochranu hospodářské soutěže s rozsahem přeshraničního obchodu s elektrickou energií.

Co se týče přeshraničního toků elektřiny z jednotlivých sousedních států a jejich podílů na spotřebě, výsledky se liší. Jednotlivé podíly dovezené elektrické energie z Německa, Rakouska a Slovenska na spotřebě činili méně než 4 %. Odlišná situace je v případě dovozu elektrické energie z Polska, kde se podíl dovezené elektřiny na spotřebě v letech 2011-2013 pohyboval v rozmezí 9,8 - 11,1 %. Proto bychom mohli na základě hranice stanovené v Elzinga-Hogarty testu, považovat území České republiky a Polska za jeden geografický relevantní trh na trhu výroby a velkoobchodu s elektrickou energií. Tuto tezi podpoří i zjištěný podíl vývozu elektrické energie na výrobě elektřiny v ČR. Celkový podíl vyvezené elektřiny do zahraničí na výrobě činil během sledovaného období přibližně 30 %. Při zjištění podílů vývozu do jednotlivých států, ale důkazy o probíhající konkurenci mezi zeměmi nejsou tak markantní. Podíl vyvezené elektrické energie do Polska se pohyboval hluboko pod stanovenou hranicí 10 %. Během sledovaného období nepřekročil 1 %. Naopak vývozy elektřiny do Německa a jejich podíl na vyrobené elektrické energii dosahoval hodnot kolem

10 %. Vyvezená elektrická energie na Slovensko a její podíl na vyrobené elektřině, hranici 10 % přesáhla pouze v roce 2012, v ostatních letech se hodnota pohybovala mírně pod touto hranicí. Vývozy elektřiny do Rakouska splňovali danou hranici až roku 2011.

Podle výsledků Elzinga-Hogarty testu bez rozlišení jednotlivých států můžeme sice hovořit o probíhající konkurenci mezi domácími a zahraničními subjekty, a společném geografickém relevantním trhu na trhu výroby a velkoobchodu s elektrickou energií. Pokud se ale zaměříme na jednotlivé státy, vývoj obchodních toků není rozhodující ukazatel, podíly přeshraničních obchodů se pohybují těsně kolem stanovené hranice Elzinga-Hogarty testem, a v takovém případě by neměli být vnímány jako rozhodující faktor při vymezení velikosti geografického relevantního trhu.

Při interpretaci výsledků Elzinga-Hogarty musíme zvážit i ostatní indikátory, které byly popsány v první kapitole a mohou ovlivnit rozhodování o velikosti relevantního trhu, jako jsou např. charakteristické znaky poptávky, analýza cen daného zboží či právní a technické bariéry vstupu na trh.

Jaký faktor v daném případě převáží, záleží na konkrétním případě a jako váhu přiřkne jednotlivým indikátorům trhu soutěžní úřad. V analyzovaném případě soutěžní úřad zvážil pouze faktor dovozů elektrické energie z vybraných států a změny na trhu během liberalizaci. Vývoj obchodních toků přes hranice neshledal natolik významným, aby zahrnul dané oblasti do geografického relevantního trhu a vymezil tak geografický relevantní trh výroby a velkoobchodu s elektrickou energií jako území České republiky. Díky převaze ostatních faktorů, může být nakonec geografický relevantní trh vymezen v rozporu s výsledky Elzinga-Hogarty testu.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

BOSHOFF, Willem, H.: *Quantitative techniques in competition policy – the Elzinga-Hogarty test*. ECONEX. Research note 3, 2006, s. 1-3

ČEPS, a.s. [online][cit. 2014-04-07]. Dostupné z: <http://www.ceps.cz>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. [online][cit. 2014-04-05]. Dostupné z: www.czso.cz

ČEZ, a.s. [online][cit. 2014-04-22]. Dostupné z: www.cez.cz

ELZINGA, K.; HOGARTY, T. *Problem of Geographic Market Delineation in Antimerger Suits*. The Antitrust Bulletin. 1973, 18, 1, s. 45-81.

ELZINGA, K.; HOGARTY, T.: *The Problem of Geographic Market Delineation Revisited : The Case of Coal*. The Antitrust Bulletin. 1978, 23, 1, s. 1-18.

ENERGETICKÝ REGULAČNÍ ÚŘAD. [online][cit. 2014-03-03]. Dostupné z: <http://www.ery.cz/>

EUROSTAT. [online][cit. 2014-03-06]. Dostupné z: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/>

EVROPSKÁ KOMISE, *případ M.3440 EDP/ENI/GDP*, 2004, [online][cit.2014-03-05]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/mergers/cases/decisions/m3440_20041209_610_en.pdf

EVROPSKÁ KOMISE, *případ M.3696 E.ON/MOL*, 2005, [online][cit. 2014-03-05]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/mergers/cases/decisions/m3696_20051221_20600_en.pdf

FRECH, H.E.; LANGENFELD, J.; MCCLUER, R.F.: *Elzinga-Hogarty tests and alternative approaches for market share calculations in hospital markets*. Antitrust Law Journal No. 3. 2004, s.921-947 [online][cit. 2014-03-08]. Dostupné z: http://www.econ.ucsb.edu/~frech/Publications%20&%20Papers/Frech_Langefeld_McCluer.pdf

HAY, George; HILKE, John; NELSON, Philip. *Geographic market definition in an international context*. Chicago-Kent Law Review. 1988, 64, s. 711-739.

CHEMIŠINEC, Igor. *Obchod s elektřinou*. 1. vyd. Praha: Conte, c2010, 201 s. ISBN 978-80-254-6695-7.

MANKIW, N, Gregory. *Zásady ekonomie*. 1. vyd. Praha: Grada, 1999, 763 s. ISBN 80-716-9891-1.

MOTTA, Massimo. *Competition policy: theory and practice*. 1st. ed. Cambridge: Cambridge University Press, 2004. xxiii, 616. ISBN 0-521-01691-6.

NEJVYŠŠÍ SPRÁVNÍ SOUD, *Rozsudek ze dne 6.9.2011, sp.zn. 5 Afs 52/2010*. Dostupné z: http://www.nssoud.cz/files/SOUDNI_VYKON/2010/0052_5Afs_100_20110909084729_prev edeno.pdf

NERUDA, Robert: *Relevantní trh a otázky související v teorii a praxi soutěžního práva*. Brno. 2004, 12, 1. část, s. 447-458

NERUDA, Robert: *Relevantní trh a otázky související v teorii a praxi soutěžního práva*. Brno. 2004, 13, 2. část, s. 498-501

OTE, a.s. [online][cit. 2014-03-03]. Dostupné z: <https://www.ote-cr.cz/>

POWER EXCHANGE CENTRAL EUROPE. *Trh s elektrickou energií v Evropě*. 2007 [online][cit. 2014-03-08]. Dostupné z: https://www.pxe.cz/pxe_downloads/Info/pxe_analyza.pdf

RBB Economics – *Geographic market definition in grocery retail*. RBB Economics. 2007

RBB Economics – *Geographic market definition: A response to Tesco and Professor Hausman*, RBB Economics, 2007

RYCHLÝ, T. - ZÁKOUCKÝ, P. – BÍLEK, J. Energetický trh: konkurenci prosazují soutěžní úřady. *Hospodářské noviny*, změněno 31. 5. 2010 [online] [cit. 2014-02-13]. Dostupné z: <http://hn.ihned.cz/c1-43941160-energeticky-trh-konkurenci-prosazuji-soutezni-urady>

SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY 96/92/ES ze dne 19. prosince 1996 o společných pravidlech pro vnitřní trh s elektřinou

ÚŘEDNÍ VĚSTNÍK EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ: *Sdělení komise o definici relevantního trhu pro účely práva hospodářské soutěže Společenství (97/C 372/03)*, 1997 [online] [cit. 2014-04-15]. Dostupné z: [http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:08:01:31997Y1209\(01\):CS:PDF](http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:08:01:31997Y1209(01):CS:PDF).

ÚOHS Rozhodnutí S492/2011/KS-11155/2012/840LB. 2012. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/hospodarska-soutez/sbirky-rozhodnuti/detail-9820.html>

ÚOHS Rozhodnutí 147-151/2007/01- 08371/2008/310. 2008. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/hospodarska-soutez/sbirky-rozhodnuti/detail-7545.html>

ÚOHS Rozhodnutí 147-152/2007/HS-3525/2011. 2011. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/hospodarska-soutez/sbirky-rozhodnuti/detail-8938.html>.

VONDRÁČEK, M. SKUČEK, T. *Náklady unbundlingu v energetice: konkurenční prostředí ve prospěch zákazníka, nebo příliš drahý experiment?* [online][cit. 2014-03-07]. Dostupné z: <http://www.ekonomikaamanagement.cz/cz/clanek-naklady-unbundlingu-v-energetice.html>

WELCH, Patrick J.: *The problem of geographic market definition: geographic proximity vs. Economic significance*. *Atlantic Economic Journal*. 1991.

Zákon č. 143/2001 Sb., *o ochraně hospodářské soutěže*. 1998. [online] [cit. 2014-03-10]. Dostupné z: <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/ohs/>

Zákon č. 458/2000 Sb., *o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů* (energetický zákon). 2000. [online] [cit. 2014-04-09]. Dostupné z: <http://www.tzb-info.cz/pravni-predpisy/zakon-c-458-2000-sb-o-podminkach-podnikani-a-o-vykonu-statni-spravy-v-energetickych-odvetvich-a-o-zmene-nekterych-zakonu-energeticky-zakon>

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1	Vývoj importu a exportu (GWh naměřené hodnoty)	43
Graf 2	Dlouhodobý vývoj spotřeby elektřiny v ČR (1919 - 2009)	46
Graf 3	Spotřeba elektřiny v ČR (1993-2013)	47
Graf 4	Spotřeba elektřiny celkem na obyvatele v ČR (kWh).....	48
Graf 5	Vývoj importu elektrické energie (GWh naměřené hodnoty).....	49
Graf 6	Vývoj ukazatele LIFO (1993-213).....	51
Graf 7	Vývoj exportu elektrické energie (GWh naměřené hodnoty)	53
Graf 8	Vývoj ukazatele LOFI (1993-213).....	54
Graf 9	Podíl dovozu na trhu (%)	65

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1	Územní působnost regionálních distribučních sítí.....	32
Obrázek 2	Distribuce elektrické energie od výrobce ke spotřebiteli v ČR.....	32
Obrázek 3	Zahraníční spolupráce – přeshraniční toky (březen 2014)	42

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1	Aplikace Elzinga-Hogarty testu	23
Tabulka 2	Počet změn dodavatele podle kategorie (2009-2013)	39
Tabulka 3	Celkové dovozy elektrické energie do ČR a jejich podíl na prodejkch na relevantním trhu výroby a velkoobchodu s elektrickou energií (2008-2010)	62
Tabulka 4	Podíl dovozů elektřiny na spotřebě ČR (2008-2010)	63
Tabulka 5	Celkové dovozy elektrické energie do ČR a jejich podíl na prodejkch na relevantním trhu výroby a velkoobchodu s elektrickou energií (2011-2013)	64
Tabulka 6	Hodnota LIFO (2008-2013)	66
Tabulka 7	Podíl dovozů elektřiny na spotřebě ČR (2011-2013)	66
Tabulka 8	Hodnota LOFI (2008-2013)	67
Tabulka 9	Podíl vyvezené elektřiny na výrobě v ČR (2011-2013)	68

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

DS – Distribuční soustava

E-H test – Elzinga-Hogarty test

ERÚ – Energetický regulační úřad

LIFO - The little in from outside

LOFI - Little out from inside

OZE - Obnovitelné zdroje energie

PS – Přenosová soustava

SSNIP test - Small but significant non-transitory increase in price test

ÚOHS – Úřad na ochranu hospodářské soutěže

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A: Export a import elektrické energie v ČR (1993-2013)

Příloha B: Výroba a spotřeba elektrické energie v ČR (1993-2013)

Příloha C: Hodnota LIFO a LOFI (1993-2013)

Příloha D: Export a import elektrické energie podle profilů (2008-2013)